

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему «Управління фінансовими ресурсами ПАТ «Бердичівський
машинобудівний завод «Прогрес» в умовах ринкової економіки»

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0279
напряму підготовки 072 Фінанси, банківська
справа та страхування
освітньої програми фінанси і кредит спеціалізації
Корпоративні фінанси

Н. І. Павленко

Керівник к.е.н., доцент Ю. А. Швець

Рецензент к.е.н., доцент, професор П. А. Кущик

Запоріжжя – 2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітня програма фінанси і кредит
Спеціалізація Корпоративні фінанси

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ А.П. Кущик

« ____ » _____ 2020 р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ**

Павленко Наталія Ігорівна

1. Тема роботи: «Управління фінансовими ресурсами ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес» в умовах ринкової економіки»
керівник роботи: Швець Ю. А., к.е.н., доцент
затверджені наказом ЗНУ від 18 червня 2020 р. № 811-с.
2. Строк подання студентом роботи: 10 листопада 2020 р.
3. Вихідні дані до роботи: дані фінансової звітності ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес», а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити економічну сутність поняття фінансові ресурси; вивчити теоретичні засади управління фінансовими ресурсами; провести аналіз показників ефективності використання ресурсів; провести аналіз фінансового стану, надійності та фінансової стійкості ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес»; визначити напрями та шляхи удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес».
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 17 рис. і 21 табл.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Швець Ю. А., к.е.н., доцент	09.08.2020	09.08.2020
2	Швець Ю. А., к.е.н., доцент	13.09.2020	13.09.2020
3	Швець Ю. А., к.е.н., доцент	18.10.2020	18.10.2020

7. Дата видачі завдання: 05 липня 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	05.07.2020 р. – 09.07.2020 р.	виконано
2.	Виконання вступу	10.07.2020 р. – 08.08.2020 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	09.08.2020 р. – 12.09.2020 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	13.09.2020 р. – 17.10.2020 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	18.10.2020 р. – 28.10.2020 р.	виконано
6.	Формулювання висновків	28.10.2020 р. – 31.10.2020 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	01.11.2020 р. – 09.11.2020 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	10.11.2020 р.	виконано

Студент _____ Н. І. Павленко
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ Ю. А. Швець
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ І.Ю. Кисільова
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 101 с., 17 рис., 21 табл., 6 додатків, 78 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є облікова інформація про управління фінансовими ресурсами підприємства ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів пов'язаних з управлінням фінансових ресурсів підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є визначення повноти та якості формування та управління фінансових ресурсів, та розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Методи дослідження: логічного узагальнення, дедуктивний, фінансово-економічного та статистичного аналізу, порівняння, зведення та ін.

Одержані результати: вивчено методика формування фінансових ресурсів підприємства; проаналізований стан активу і пасиву балансу підприємства; досліджені показники використання фінансових ресурсів та шляхи їх покращення.

Результати дослідження можуть бути застосовані підприємствами, зокрема, шляхи покращення управління фінансовими ресурсами, методи збільшення оборотності ресурсів, пропозиції для оптимального співвідношення власних та залучених ресурсів підприємства.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ, ПІДПРИЄМСТВО, ФІНАНСОВИЙ СТАН, ЛІКВІДНІСТЬ, ОБОРОТНІСТЬ, ДОХІД, ВИТРАТИ, ПРИБУТОК, ЕФЕКТИВНІСТЬ.

SUMMARY

Qualification work: 101 pp., 17 figs., 21 tables, 6 appendices, 78 literary sources.

The object of the study is the accounting information on the management of financial resources of the enterprise PJSC "Berdychiv Machine-Building Plant" Progress ".

The subject of the study is a set of theoretical, methodological and applied aspects related to the management of financial resources of the enterprise.

Information base. The information base of the research is the financial statements of the enterprise PJSC "Berdychiv Machine-Building Plant" Progress ".

In the first section the general bases of formation and use of financial resources of the enterprise in modern conditions are considered. The research of theoretical aspects of financial resources of the enterprise is carried out. The normative-legal bases of formation and use of financial resources of the enterprise are studied. Their features at the given enterprise are defined.

The second section analyzes the state of formation and use of financial resources of the enterprise. A study of the location and use of financial resources of the enterprise, as well as an assessment of their financial condition.

In the third section the directions of optimization of sources of formation and use of financial resources of the enterprise are considered. Ways to improve the structure of financial resources of the enterprise and identify sources to improve its financial condition are identified.

The purpose of the bachelor's qualification work is to determine the completeness and quality of the formation and management of financial resources, and to develop practical recommendations for improving the efficiency of financial resources.

Research methods: logical generalization, deductive, financial-economic and statistical analysis, comparison, summary, etc.

The obtained results: the method of formation of financial resources of the enterprise is studied; analyzed the state of assets and liabilities of the balance sheet of the enterprise; indicators of the use of financial resources and ways to improve them are studied.

The results of the study can be applied by enterprises, in particular, ways to improve the management of financial resources, methods of increasing resource turnover, proposals for the optimal ratio of own and borrowed resources of the enterprise.

FINANCIAL RESOURCES, ENTERPRISE, FINANCIAL STATUS,
LIQUIDITY, TURNOVER, INCOME, COSTS, PROFIT, EFFICIENCY.

ЗМІСТ

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1 Економічна сутність та види фінансових ресурсів підприємства	11
1.2 Фінансова діяльність підприємства як процес управління фінансовими ресурсами.....	24
1.3 Методи оцінки ефективності використання та управління фінансовими ресурсами підприємства	32
2 ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «БЕРДИЧІВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД «ПРОГРЕС».....	43
2.1 Організаційно–економічна характеристика ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес»	43
2.2 Фінансовий стан підприємства як основний показник ефективності використання фінансових ресурсів	50
2.3 Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства ...	67
3 УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	76
3.1 Методичні підходи до підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах ринкової економіки	76
3.2 Шляхи покращення ефективності використання фінансових ресурсів	82
ВИСНОВКИ	91
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	95
ДОДАТКИ	102

ВСТУП

Економіка країни постійно розвивається і тенденції швидко змінюються, а разом з цим змінюється попит і пропозиція на товари і послуги, методи ведення конкурентної боротьби та інше, а суб'єкти господарювання повинні пристосовуватися до цих факторів та отримувати максимальний прибуток при мінімальних витратах.

Щоб цього досягти цього необхідно слідкувати за своїми показниками діяльності і ефективно управляти своїми фінансовими ресурсами та знати шляхи їх максимізації в цьому і полягає актуальність цієї теми. Тому що наявні фінансові ресурси порівняно з масштабами виробництва можуть бути в недостатньому обсязі і потрібно їх збільшувати та використовувати більш доцільно, особливо у складному становищі економіки країни.

Значний внесок у розвиток теорії управління фінансовими ресурсами підприємств зробили як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, а саме: І.Ю. Бланк, Ю.Ф. Брігхем, Д.К. Ван Хорн, І.С. Гуцал, О.Д. Василик, О.Д. Заруба, О.Р. Квасовський, О.В. Кнейслер, В.В. Костецький, О.І. Кулинич, Д. Коллис, Л.О. Лігоненко, А.А. Мазаракі, С. Монтгомери, К.В. Павлюк, В.Ф. Палій, А.М. Поддєрьогін, Ж. Рішар, Д.Г. Сігел, Н.Я. Спасів, В.І. Терьохін, О.О. Орлов, Р.Н. Холт та ін.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є визначення повноти та якості формування фінансових ресурсів підприємства, встановлення спрямованості й рівня впливу окремих факторів на зміну показників ефективності управління, узагальнення методів покращення стану фінансових ресурсів.

Виходячи з цієї мети, були розроблені такі основні завдання дослідження:

розкрити сутність фінансових ресурсів підприємства;

– визначити джерела формування фінансових ресурсів суб'єктів господарювання;

– розробити методику оцінки використання фінансових ресурсів;

- охарактеризувати виробничо–господарську діяльність досліджуваного підприємства;
- проаналізувати фінансово–економічний стан ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес» за 2016–2018 роки;
- оцінити ефективність використання фінансових ресурсів на досліджуваному підприємстві;
- оцінити вплив факторів на ефективне використання фінансових ресурсів підприємства;
- розглянути та визначити оптимальні шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства;
- визначити економічну ефективність від впровадження запропонованих заходів на ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес».

Об'єктом дослідження є облікова інформація про фінансовий стан та результати діяльності ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів пов'язаних з формування фінансових результатів підприємства.

У роботі використані методи: логічного узагальнення – для узагальнення наукового досвіду з досліджуваної проблематики й викладання послідовності положень кваліфікаційної роботи; дедуктивний – для дослідження теоретичних аспектів управління оборотними коштами; фінансово-економічного та статистичного аналізу, порівняння, зведення – при оцінюванні фінансового стану підприємства; факторного аналізу - при визначенні впливу факторів на зміну наявності власних оборотних активів підприємства; критичного аналізу та узагальнення теоретичних досліджень – для теоретичного узагальнення одержаних результатів та формулювання висновків.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, фахова література, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, статистичні дані ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес», результати власних досліджень та проведеного аналізу.

Значення результатів кваліфікаційної роботи магістра полягає у тому, що розроблені рекомендації дозволяють керівництву підприємства забезпечити зростання фінансових результатів підприємства за рахунок збільшення доходів та зменшення витрат, дослідити можливості їх ефективнішого залучення чи використання, застосування моделі оптимізації структури витрат і доходів забезпечить таке правильне співвідношення цих елементів, яке б усувало проблеми з фінансовим станом підприємства на основі рекомендованих критеріїв, що можна віднести до факторів, які здійснюють вплив на стратегічну поведінку підприємства.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність та види фінансових ресурсів підприємства

Кожного дня актуальність розвитку діяльності підприємства зростає в умовах ринкової економіки. Причиною цього може стати конкурентне середовище, в якому розвивається підприємство, як між вітчизняними суб'єктами господарства чи іноземними, зміна смаків та пріоритетів споживачів, непередбачувані кризові явища в економіці країни, особливо в країнах, котрі знаходяться тільки на стадії розвитку.

З іншого боку діяльність підприємства від його зв'язків з контрагентами, в особливості постачальниками, інвесторами, кредиторами, позикодавцями. Від непередбачуваних змін взаємовідносин з якими також залежить безперервність діяльності.

Отже необхідно враховувати різноманітні фактори впливу, випрацьовувати власні механізми боротьби з негативними чинниками, планувати етапи покращення фінансового становища, до таких кроків можна віднести управління фінансовими ресурсами підприємства.

Досить важко сформулювати єдине поняття щодо пояснення терміну «фінансові ресурси», та узагальнюючі розуміємо, що під фінансовими ресурсами маємо на увазі кошти, що знаходяться у його власності і якими має право розпоряджатися з ціллю забезпечити процес простого чи розширеного відтворення.

Основним моментом у процесі наукового дослідження фінансових ресурсів підприємств, як економічної категорії, є визначення поняття «фінансові ресурси підприємства». Погляди вчених на визначення цього поняття розглянемо в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Визначення поняття фінансові ресурси

Вчений	Сутність
Завгородній Т. С., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С.	визначають фінансові ресурси як сукупність коштів, що перебувають у розпорядженні держави та суб'єктів господарювання
Павлюк К. В.	вважає фінансовими ресурсами підприємства грошові нагромадження і доходи, які утворюються в процесі розподілу й перерозподілу валового внутрішнього продукту й зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення і задоволення інших суспільних потреб
Буряковський В. В.	визначає фінансові ресурси підприємств як грошові фонди цільового призначення, які формуються в процесі розподілу і перерозподілу національного багатства, валового внутрішнього продукту, національного доходу і використовуються для здійснення поставлених цілей підприємства
Зятковський І. В.	вважає фінансовими ресурсами підприємства суму грошових резервів і надходжень цільового призначення, якими розпоряджається підприємство на правах власності, повного господарського відання і оперативного управління та використовує на статутні потреби
Лігоненко Л. О., Гуляєва Н. М., Гринюк Н. А.	фінансовими ресурсами підприємства вважають сукупність грошових коштів, сформованих із метою фінансування розвитку підприємства в майбутніх періодах. Фінансові ресурси у діяльності підприємства є одним із основних факторів виробництва, формують його виробничий потенціал разом із трудовими та матеріальними ресурсами. Вони спроможні регулювати дохід у різних сферах діяльності підприємства та у процесі свого функціонування забезпечать інтереси різних суб'єктів економічних відносин
Поддєрьогін А. М.	фінансові ресурси трактує як грошові кошти, що є в розпорядженні підприємства. Таким чином до фінансових ресурсів він відносить усі грошові фонди й ту частину грошових коштів, яка використовується в не фондovій формі
Опарін В. М.	описує фінансові ресурси підприємства як суму коштів, спрямованих в основні засоби та обігові кошти підприємства
Білоліпецкий В. Г. і Мерзляков І. В.	фінансові ресурси розділяють на внутрішні, які в реальній формі представлені в стандартній звітності у вигляді чистого прибутку та амортизації, а в перетвореній формі – у вигляді стійких пасивів, та залучені
Колчина Н. В.	визначає фінансові ресурси підприємства як сукупність власних грошових доходів і надходжень із зовні (залучені і позикові кошти), призначених для виконання фінансових зобов'язань підприємства, фінансування поточних витрат і витрат, пов'язаних з розширенням виробництва
Юрій С. І.	трактує фінансові ресурси підприємства як грошові фонди, що створюються в процесі розподілу та використання ВВП за певний проміжок часу
Романенко О. Р.	під фінансовими ресурсами підприємства розглядає акумульовані підприємством грошові кошти з різних джерел, які надходять у господарський обіг і призначені для покриття його потреб

Фінансові ресурси трансформуються у діловий оборот через відповідні джерела. Вони можуть бути розглянуті з двох точок зору: як сукупність інструментів, що використовуються для залучення фінансових ресурсів, необхідних для обслуговування виробничих та інших витрат організації; і як сукупність способів фінансового забезпечення діяльності організації, потенційно доступних і фактично використаних в процесі створення, становлення і розвитку організації, що забезпечують певну величину фінансових ресурсів [1].

Відповідно до Закону України «Про підприємство», фінансові ресурси підприємств – це переважно прибуток і амортизаційні відрахування, прибутки від цінних паперів, пайові внески, ресурси спонсорів [2].

Ґрунтуючись на зазначені терміни спробуємо зробити деякі узагальнення відносно категорії «фінансові ресурси»:

1. Фінансові ресурси на рівні підприємства – це складна економічна категорія, яку використовують фахівці різних галузей економічної науки, щоправда, вкладаючи і неї різний зміст.

2. Фінансові ресурси застосовуються на усіх етапах операційного циклу, а також обслуговують, як інвестиційну, так і фінансову діяльність.

Операційна (основна) діяльність – діяльність підприємства, пов'язана з виробництвом та реалізацією продукції, що є головною метою створення підприємства і забезпечує основну частку його доходу.

Інвестиційна діяльність – це сукупність операцій з придбання та продажу довгострокових активів, а також інших інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів.

Фінансова діяльність – це сукупність операцій, які призводять до зміни величини, складу та обсягу власного та позичкового капіталу [3].

3. За кругообігом фінансові ресурси розрізняють, як початкові, функціонуєчі та нагромаджені (прирощені). Початкові фінансові ресурси – ті фінансові ресурси, з якими підприємство розпочинає здійснювати свою діяльність. Функціонуєчі фінансові ресурси – ті фінансові ресурси, що підтримують діяльність суб'єкта господарювання на певному рівні.

Нагромаджені (прирощені) – додатково отримані підприємством фінансові ресурси у процесі діяльності.

4. За призначенням фінансові ресурси поділяються на ті, що використовуються для виконання фінансових зобов'язань, для забезпечення розширеного відтворення та для забезпечення інших господарських і соціальних потреб.

5. Фінансування діяльності підприємства може проявлятися в ефективному розміщенні ресурсів у реальні інвестиційні об'єкти (будівництво, реконструкція, модернізація, інше) та у фінансові інструменти (цінні папери, депозити).

6. Фінансові ресурси за організаційно–правовою формою поділяються на: акціонерні, пайові, індивідуальні.

7. За матеріально–речовою структурою розрізняють матеріалізовані фінансові ресурси, вкладені у засоби виробництва, та обігові фінансові ресурси, тобто ті, що вкладені у обігові кошти.

8. З метою ведення своєї діяльності підприємства можуть використовувати власні фінансові ресурси, тобто сформовані за рахунок власних джерел та надходжень; позичені – отримані у тимчасове користування на договірних засадах, довгострокові та короткострокові зобов'язання, а також надані для безповоротного користування.

9. Фінансові ресурси за відношенням до джерел формування можуть бути зовнішніми, що надійшли внаслідок отримання кредитів чи залучення акціонерного капіталу, та внутрішніми, до яких відносять реалізоване зайве майно, реінвестований прибуток.

10. Фінансові ресурси підприємства поділяються на активну та пасивну частини.

11. За розташуванням фінансових ресурсів в активі чи пасиві балансу, їх класифікують за видами формування активів та джерелами покриття активів відповідно.

12. За ступенем ліквідності активів, фінансові ресурси поділяють на найбільш ліквідні, швидко–, повільно– та важкореалізовані [4].

Класифікацію за такою характеристикою можливо представити в такому виді:

- 1) За видами господарської діяльності:
 - операційні;
 - інвестиційні;
 - фінансові.
- 2) За кругообігом:
 - початкові;
 - функціонуючі;
 - нагромаджені (прирощені).
- 3) За об'єктами інвестування:
 - у реальні інвестиційні об'єкти;
 - у фінансові інструменти.
- 4) За організаційно–правовою формою:
 - акціонерні;
 - пайові ;
 - індивідуальні.
- 5) За матеріально–речовою структурою;
 - матеріалізовані;
 - обігові кошти.
- 6) За правом власності:
 - власні;
 - позичені;
 - надані.
- 7) За джерелами формування:
 - зовнішні;
 - внутрішні.
- 8) За призначенням:

- для виконання фінансових зобов'язань;
- для забезпечення розширеного відтворення;
- для забезпечення інших господарських і соціальних потреб.

9) За характером участі у господарському процесі:

- активні;
- пасивні.

10) За видами сформованих активів:

- необоротні активи;
- оборотні активи;
- витрати майбутніх періодів.

11) За джерелами покриття активів:

- власний капітал;
- забезпечення наступних витрат і платежів;
- довгострокові зобов'язання;
- поточні зобов'язання;
- доходи майбутніх періодів.

12) За ступенем ліквідності активів:

- найбільш ліквідні;
- швидко реалізовані;
- повільно реалізовані;
- важко реалізовані.

13) За терміновістю погашення зобов'язань:

- найтерміновіші зобов'язання;
- короткострокові пасиви;
- довгострокові пасиви;
- постійні пасиви [5].

Їх призначення можна охарактеризувати так, що вони необхідні для здійснення витрат на розширене відтворення, виконання фінансових зобов'язань перед фізичними та юридичними особами, економічного стимулювання. Фінансовим ресурсам підприємства властиві такі характеристики, що виражають

їх грошові відносини, залежать від первинного розподілу вартості валового внутрішнього продукту, формування та використання грошових доходів і децентралізованих фондів. Здатність виконувати функцію платіжного засобу та рівень ліквідності активів є визначальними ознаками віднесення їх до складу фінансових ресурсів.

Найпоширенішою точкою зору є розуміння фінансових ресурсів як грошових коштів (фондів, доходів, накопичень), що мають цільове спрямування. Має місце й інший підхід, де науковці під фінансовими ресурсами розуміють не лише грошові кошти, а й кошти, авансовані в основні й оборотні засоби. Прихильники даного підходу розуміють фінансові ресурси більш широко за рахунок тієї їх частини, яка матеріалізована в активах підприємства [6].

Власні фінансові ресурси підприємства характеризуються: простотою і швидкістю залучення; більш високою здатністю генерувати прибуток; забезпеченням фінансової стійкості розвитку підприємства, а отже, зниженням ризику банкрутства; збереженням повного управління і контролю з боку первинних засновників.

Водночас обсяги залучення власних фінансових ресурсів є обмеженими, оскільки залежать від фінансових можливостей засновників та ефективності діяльності за попередній період. Збільшення розміру власних фінансових ресурсів, на відміну від позикових, стримує зростання рентабельності власних коштів – показника найбільш привабливого для власників підприємства. Залучення власних фінансових ресурсів супроводжується більш високою вартістю порівняно з альтернативними зовнішніми джерелами.

На відміну від власних, позикові фінансові ресурси характеризуються достатньо широкими можливостями обсягів залучення і значним позитивним впливом на збільшення активів і зростання обсягів діяльності підприємства. Однак залучення позикових коштів пов'язане з деякими організаційними труднощами оформлення кредитної угоди, необхідністю мати згоду кредиторів та заставу у вигляді матеріальних цінностей або гарантій третіх осіб.

Використання позикових фінансових ресурсів знижує також фінансову стійкість підприємства і збільшує ризик його неплатоспроможності.

Співвідношення власних і позикових коштів у загальному обсязі фінансових ресурсів підприємства формують показник структури капіталу підприємства, який є одним із найголовніших критеріїв оцінки фінансового стану підприємства.

Розуміючи вищезазначене, можливо зробити висновки щодо базисного бачення цього поняття. Фінансовими ресурсами підприємства називають частину грошового фонду підприємства, який формується під час розподілу, перерозподілу національного здобутку, внутрішнього валового продукту і національного доходу, який накопичується у різних видах коштів: власних, позичених чи залучених. Грошовим фондом підприємство розпоряджається задля виконання ним фінансових зобов'язань, забезпечення витрат для безперервного процесу виробництва, в подальшому для його розширеного відтворення та отримання економічних вигід [7].

Фінансові ресурси підприємства мають виконувати наступні функції:

- забезпечення процесу виникнення підприємства;
- формування його стартового капіталу;
- формування ресурсного потенціалу;
- забезпечення безперервності і відтворення торговельного процесу;
- виконання фінансових зобов'язань;
- забезпечення його фінансової стійкості, платоспроможності, конкурентоспроможності і ефективності господарської діяльності [8].

Специфіка фінансово–економічного механізму управління підприємством визначається:

- формуванням статутного капіталу, поділеного на певну кількість акцій рівної номінальної вартості, і індивідуалізації корпоративної власності за допомогою акцій;
- емісією акцій як найважливішого джерела поповнення капіталу;
- дивідендною політикою підприємства;

- формуванням ринкової ціни акцій;
- диференціацією механізму використання акцій у відкритих і закритих акціонерних товариствах.

Специфічний зміст фінансових ресурсів досить повно визначається наявністю певних ознак.

По–перше, це фонди коштів акумуляційного характеру, що утворюються в результаті виробництва, розподілу і перерозподілу сукупного суспільного продукту і національного доходу.

По–друге, це кінцеві прибутки, тобто кошти, призначені для обміну на товари.

По–третє, це прибутки після реалізації товарів.

Фінансовим ресурсам підприємств притаманні такі властивості:

- фінансові ресурси мають стадію утворення;
- фінансові ресурси відображають відношення до власності;
- фінансові ресурси мають джерела формування і цілі використання;
- від джерел формування та напрямів використання залежить структура фінансових ресурсів [9].

Проведення фінансово–господарської діяльності підприємством передбачає, що грошові кошти постійно надходять на рахунки у банк або в касу у вигляді виручки від реалізації або доходів і вибувають при здійсненні платежів. У процесі формування, розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів підприємств виникає широкий спектр грошових відносин, які відображають економічний зміст сфери фінансів.

У згаданому контексті фінансові ресурси розглядають також через форму їх вираження, зокрема, як сукупність власних грошових доходів і надходжень ззовні (залучені і позичені кошти), грошові кошти і прирівняні до них потоки, грошові засоби, кошти, прибутки і надходження, що є в розпорядженні підприємства, призначені для виконання фінансових зобов'язань підприємства, фінансування поточних витрат і витрат, пов'язаних з розширенням виробництва та підтримки стійкості фінансово–економічної діяльності господарюючого

суб'єкта. Таким чином, вся сукупність фінансових відносин підприємств може бути умовно подана у вигляді грошових потоків і мати чіткі вартісні характеристики [10].

Фінансові ресурси відіграють важливу роль не тільки на рівні підприємства, а й на макроекономічному рівні, бо вони формують централізовані фінансові державні ресурси. Основні властивості фінансових ресурсів на рис. 1.1.

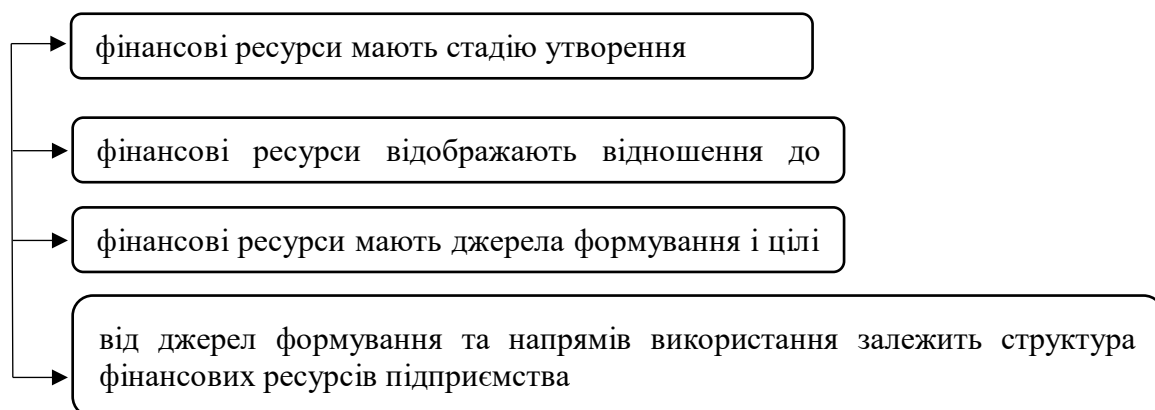

Рисунок 1.1 – Основі властивості фінансових ресурсів

Розуміємо, що в процесі переходу економіки на ринкову, відбулося дуже багато змін, таких як лібералізація, зміні форм власності, проведенні широкомасштабної приватизації, зміні умов державного регулювання, введення системи стягнення податків з підприємств. З'явився середній клас підприємців, це зовсім інший кластер і величезний поштовх до розвитку, так як саме цей клас чітко розуміє, що необхідно якомога краще задовольняти попит споживачів щоб бути конкурентоспроможними і досягати максимального збільшення свого прибутку. І саме прибуток виступає основним джерелом формування ресурсів підприємства.

Розглянемо загальну структуру ресурсів України за 2019 рік в розрізі джерел формування за видами економічної діяльності (табл. 1.2).

Як бачимо зі структури залучені кошти на 30 червня 2019 р перевищують власний капітал, найбільшу структурну частку мають поточні зобов'язання і забезпечення 53%.

Таблиця 1.2 – Структура ресурсів України за 2019 рік в розрізі джерел формування за видами економічної діяльності

	Пасив					
	власний капітал		довгострокові зобов'язання і забезпечення		поточні зобов'язання і забезпечення	
	на 1 січня 2019р.	на 30 червня 2019р.	на 1 січня 2019р.	на 30 червня 2019р.	на 1 січня 2019р.	на 30 червня 2019р.
Усього	2049875,6	2145848	1038580,3	1017799,4	3475863,6	3525429,5
сільське, лісове та рибне господарство	1154,8	1438,1	1387,5	1426,2	9717,1	10690,9
промисловість	696176,7	834080,7	480550,3	468449,9	1748421,2	1757087,9
будівництво	9766,0	10510,2	34932,0	39082,5	103697,5	112132,3
оптова та роздрібна торгівля;	72477,9	98501,5	135093,3	124376,2	1081877,7	1122504,0
транспорт, складське господарство, поштова	551482,8	501777,4	160799,1	160547,0	188863,7	187989,5
організація харчування	-2577,6	-1422,6	12807,7	12540,1	9159,1	9135,1
інформація та телекомунікації	27627,8	35013,1	37770,2	38161,7	56979,2	56074,6
фінансова та страхова діяльність	26882,4	29707,8	58497,6	62184,9	21537,1	23926,3
операції з нерухомим майном	23828,4	28276,1	65605,9	66436,2	55388,3	59211,3
професійна, наукова діяльність	433697,3	405464,0	36605,8	30485,9	166578,4	151395,0
адміністративне обслуговування	192523,3	185864,2	5102,8	4600,4	21789,1	22848,9
освіта	1237,4	1255,7	145,1	145,1	226,2	310,6
охорона здоров'я	2444,8	2665,7	2449,5	2629,5	2187,9	2372,7
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	10410,0	9539,6	6787,0	6667,1	8697,7	9018,4
надання інших видів послуг	2743,6	3177,1	46,5	66,7	743,4	732,0

За сферою діяльності найбільше поточних зобов'язань і забезпечень зосереджено в промисловості (46% від загальної суми поточних зобов'язань і забезпечень).

Таку структуру фінансових ресурсів в Україні не можливо однозначно охарактеризувати як негативну, так як залучення додаткових коштів з раціональним використанням не на споживання, а на розширене виробництво, принесе додатковий прибуток і розвиток в цілому.

Структуру у відсотковому вираженні в розрізі економічної діяльності можна побачити наглядно на діаграмі на 30 червня 2019р:

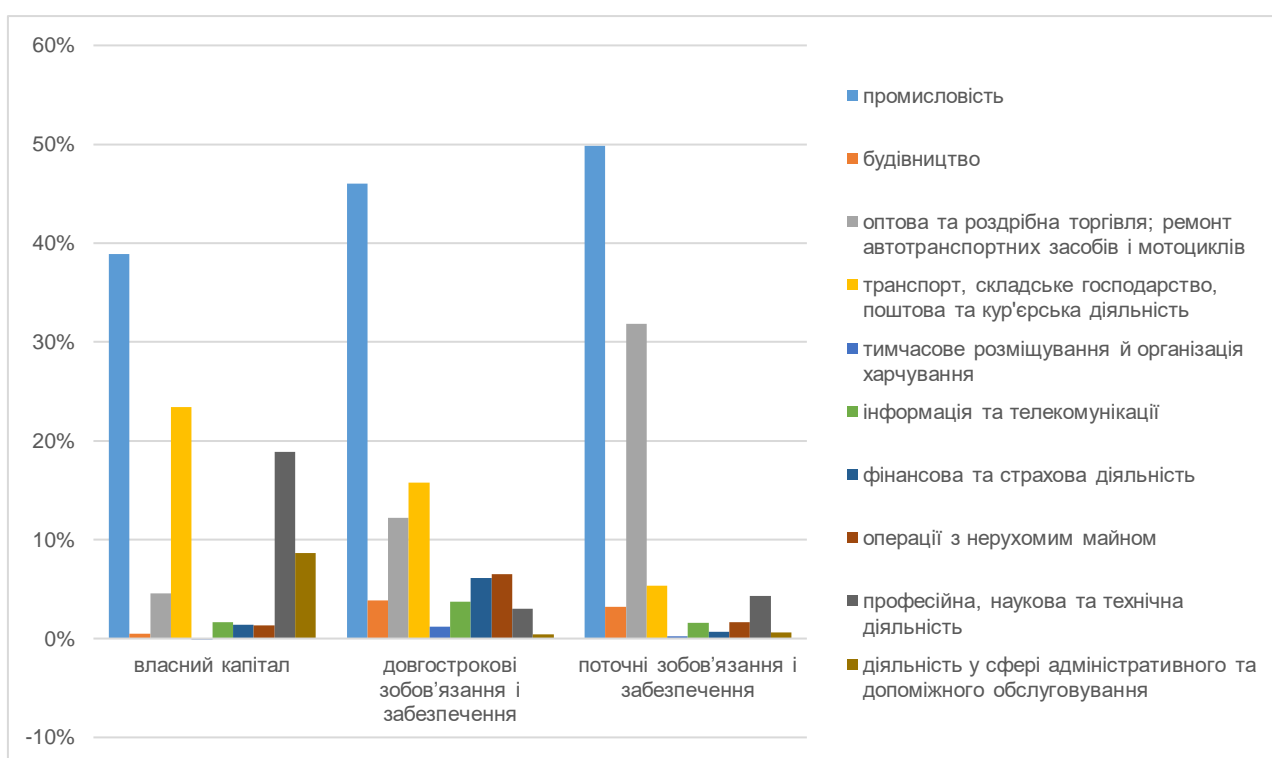

Рисунок 1.2 – Структура ресурсів України за 2019 рік

В динаміці за півроку відстежуємо зростання власного капіталу на 5%, зменшення довгострокових зобов'язань і забезпечень на 2%, збільшення поточних зобов'язань і забезпечень на 1%.

Отже робимо висновок, що залучення додаткових коштів призводить до зростання власного капіталу, що є позитивною тенденцією. Найбільшого зростання у відносному вираженні відбулося в сфері оптової та роздрібно

торгівлі; ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів на 36%, і зменшення у сфері тимчасового розміщування й організації харчування на 45%.

Стратегічним завданням на найближчу перспективу є удосконалення системи фінансового забезпечення підприємств через поліпшення його структури, в якій домінуюче значення повинні мати власні джерела формування фінансових ресурсів.

На побудову моделі механізму забезпечення фінансовими ресурсами підприємств впливає комплекс чинників, які можна об'єднати в наступні блоки: функціональні та забезпечувальні елементи, організаційно–економічні елементи, організаційно–технологічні особливості виробництва (рис. 1.3).

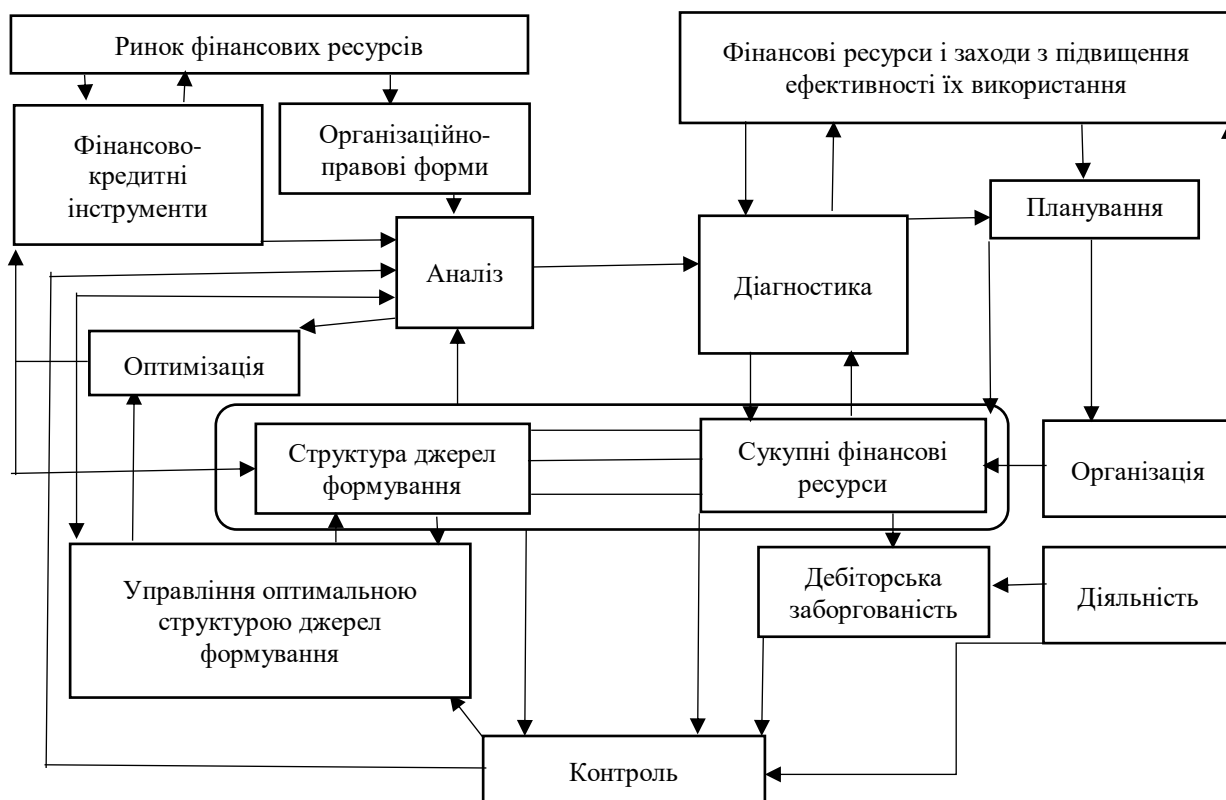

Рисунок 1.3 – Модель формування фінансових ресурсів

Така модель сприяє формуванню фінансових ресурсів якщо існуватимуть сприятливі зовнішні чинники. Якщо внутрішнє управління буде кваліфікованим за виділеними у моделі елементами, то ефективність використання авансованого капіталу підприємства буде постійно підвищуватись. Необхідно чітко

притримуватись цільового спрямування отриманих грошових коштів з різних джерел фінансування в певні конкретні категорії активів, щоб була змога досягти ефективного і максимального примноження фінансових ресурсів.

Можна виділити основні ознаки, які притаманні фінансовим ресурсам, відповідно до яких:

- формування та використання фінансових ресурсів здійснюється відповідно до правового та нормативного забезпечення,
- фінансові ресурси можуть належати суб'єктам господарювання різних організаційно–правових форм бізнесу,
- бути зосереджені у суб'єктів фінансового ринку (банківських установах, інвестиційних фондах, компаніях спільного інвестування, тощо) [11].

На перспективу необхідно приділяти увагу не тільки джерелам формування, а й використанню фінансових ресурсів, бо це є незамінним етапом у їх ефективному функціонуванні. Основними напрямками використання фінансових ресурсів є відтворення підприємств, соціальне забезпечення працівників, та задоволення інших потреб суб'єктів господарювання.

1.2 Фінансова діяльність підприємства як процес управління фінансовими ресурсами

Управління фінансовими ресурсами є невід'ємною складовою успішного і прибуткового функціонування підприємства, до визначення поняття фінансові ресурси багато науковців підходили з різних сторін, їх погляди розглянемо в табл. 1.3.

Отже, управління фінансовими ресурсами це система інструментів, методів, форм розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з процесами формування, розподілу і використання фінансових ресурсів для досягнення стійкого фінансового стану та ефективної діяльності підприємства [12].

Таблиця 1.3 – Погляди науковців на визначення поняття фінансові ресурси

Вчений	Сутність
І.О. Бланк	Зазначає, що система управління фінансовими ресурсами підприємства є складовою фінансового механізму підприємства. «механізм фінансового менеджменту представляє собою систему основних елементів, регулюючих процес виробки і реалізації управлінських рішень в області фінансової діяльності підприємства». розглядає його як сукупність фінансового забезпечення, фінансового регулювання, управління фінансовими ресурсами та управління фінансовими потоками, системи конкретних методів та прийомів здійснення управління фінансовою діяльністю підприємства
Шереметом А.Д.	На його думку функції управління включають: збір інформації для управління, її аналіз і прийняття рішення. У свою чергу, прийняття рішення включає: прогнозування (планування), регулювання (оперативне управління) і контроль (ревізія і аудит). Підхід до управління фінансовими ресурсами як до процесу характеризує його динамічний бік, який має вигляд послідовності операцій, зумовлених функціями управління: аналіз, прогнозування, планування, контроль тощо.
Коваленко Л.О.	робить акцент на тому, що фінансові ресурси на рівні стратегічного управління переважають над іншими видами ресурсів (матеріальними, трудовими). Це свідчить про той факт, що стратегічний рівень управління фінансовими ресурсами передбачає вибір і обґрунтування політики залучення і ефективного розміщення фінансових ресурсів підприємства. Визначальним на стратегічному рівні управління є: визначення загальної потреби у фінансових ресурсах; обґрунтування і вибір джерел формування; розробка фінансового плану та бюджету фінансових ресурсів за напрямками діяльності.
А.А. Мазаракі	На його думку управління підприємством передбачає створення єдиної, раціональної, чітко та безперервно функціонуючої системи з певними цільовими установками та взаємопов'язаними елементами. Управління фінансовими ресурсами слід розглядати як найважливішу складову загальної системи управління підприємством

Для ефективного управління фінансовими ресурсами, підприємство має звертати увагу на всі етапи їх життєвого циклу, а саме на формування, розподіл, перерозподіл та розширене виробництво. Такі функції допомагає реалізувати саме фінансова діяльність підприємства.

В організаційній та управлінській роботі підприємств фінансова діяльність посідає особливе місце. Від неї багато в чому залежить своєчасність і повнота

фінансового забезпечення ресурсами виробничо–господарської діяльності та розвитку підприємства, виконання фінансових зобов'язань перед державою й іншими суб'єктами господарювання.

Під фінансовою діяльністю слід розуміти систему використання різних форм і методів для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей, тобто це та практична фінансова робота, що забезпечує життєдіяльність підприємства, поліпшення її результатів [13].

Фінансова діяльність підприємства спрямована на виконання основних завдань, які здійснюються за їх основними напрямками (рис. 1.4).

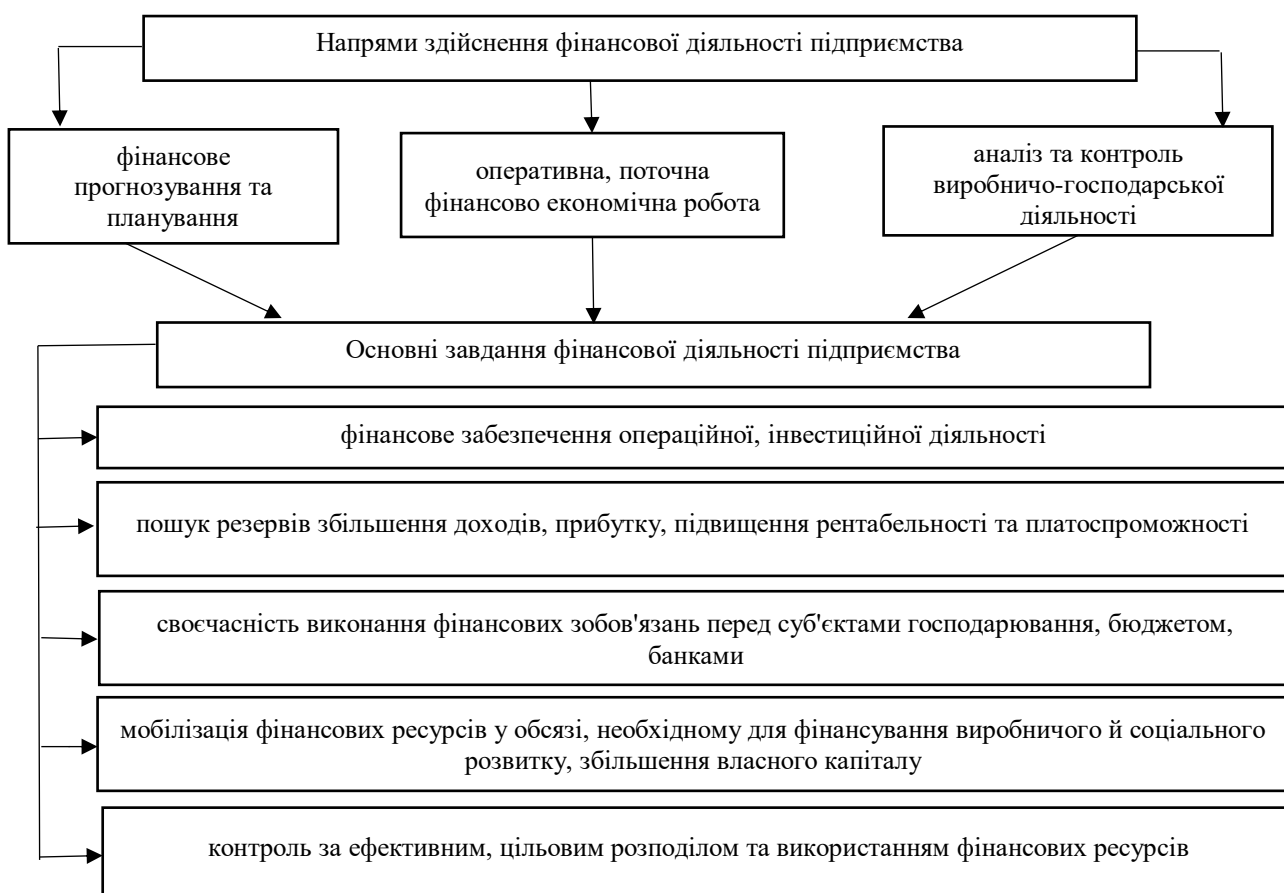

Рисунок 1.4 – Основні завдання та напрями здійснення фінансової діяльності підприємства

Якщо узагальнити, то поточними завданнями фінансової діяльності є забезпечення дієвого управління оборотними активами, які дозволять вчасно задовольняти не тільки поточні зобов'язання, інші платіжні потреби, але й

забезпечать поточні економічні вигоди, шляхом ефективного управління дебіторською заборгованістю, грошовими коштами та поточними фінансовими інвестиціями).

До завдань управління грошовими коштами слід віднести:

- забезпечення достатності грошових коштів;
- формування збалансованості в надходженні та використанні грошових коштів;
- ефективність використання і надходження грошових коштів; аналіз та облік руху грошових коштів;
- прогнозування надходжень та використання грошових коштів; оптимізація залишку грошових коштів;
- забезпечення своєчасної трансформації залишку грошових коштів у поточні фінансові інвестиції та їх зворотна трансформація для поповнення залишку грошових коштів [14].

До завдань управління залишками грошових коштів та поточними фінансовими інвестиціями доцільно віднести:

- дослідження обсягів дебіторської заборгованості;
- обґрунтування оптимальної величини дебіторської заборгованості; встановлення раціональних умов та форм розрахунків з покупцями;
- контроль співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей; аналіз впливу на обсяги грошових коштів [15].

З метою створення відповідних умов для забезпечення платоспроможності, ліквідності та прибутковості суб'єктів господарювання доцільним є розробка відповідного методичного підходу. Основними його складовими мають бути:

1. Формування умов надання комерційних кредитів та визначення допустимого обсягу портфеля дебіторської заборгованості.
2. Моніторинг складових портфеля дебіторської заборгованості та структурування її за термінами погашення.

3. Розробка змін умов кредитування покупців з метою збільшення обсягів продажу.

4. Аналіз та планування грошових потоків.

5. Обґрунтування величини залишків грошових коштів.

6. Забезпечення раціонального використання тимчасово вільних грошових коштів та здійснення поточних фінансових інвестицій.

7. Оцінка впливу управління дебіторською заборгованістю, грошовими коштами та поточними фінансовими інвестиціями на ліквідність, платоспроможність, прибутковість суб'єкта господарювання [16].

Щодо фінансового прогнозування та планування то це є однією з найважливіших ділянок фінансової роботи підприємства задля ефективного формування та розподілу фінансових ресурсів. На цій стадії фінансової роботи визначається загальна потреба в грошових коштах для забезпечення нормальної операційної й інвестиційної діяльності та можливість одержання таких коштів.

Одне з найважливіших завдань фінансового планування полягає у визначенні методів і джерел залучення капіталу для фінансування поточної та інвестиційної діяльності підприємства. Якщо прогнозні розрахунки показують надлишок фінансових ресурсів, то необхідно у фінансовому плані передбачити напрями їх ефективного використання. У разі дефіциту фінансових ресурсів, слід ужити заходів щодо корекції доходних і видаткових розділів бюджету й запланувати можливі джерела фінансування, зокрема, зниження витрат, зменшення інвестиційних вкладень, прискорення оборотності обігових коштів, перегляд термінів розрахунків із кредиторами, відмова від виплати дивідендів [17].

Тобто, потреба у фінансових ресурсах визначається фінансовим планом (бюджетом) акціонерного товариства на квартал (рік), тому вони є об'єктом фінансового планування й контролю.

Отже, підприємства при фінансовому плануванні мають визначити: наскільки забезпечена їх виробнича та інвестиційна діяльність необхідними фінансовими ресурсами; оптимальні фінансові відносини з банками,

інвестиційними фондами, страховими компаніями; шляхи ефективного вкладання капіталу; резерви збільшення прибутковості; контрольні заходи за формуванням та використанням платіжних засобів; фінансову стратегію розвитку підприємства.

Сучасний динамічний ринок ставить високі вимоги до якості фінансового планування, за допущені прорахунки й нездатність врахувати несприятливу ринкову кон'юнктуру підприємства несуть відповідальність перед власниками, акціонерами, інвесторами, менеджерами, банками. Вважаємо, що прорахунків при фінансовому плануванні можна уникнути, коли розробці фінансових планів буде передувати детальний аналіз фінансово–господарської діяльності підприємства, результати якого повинні використовуватися при складанні планових розрахунків показників фінансових планів.

При складанні фінансового плану необхідно мати інформаційну базу. Об'єктивність та реальність фінансових планів значною мірою залежить від використання прогресивних, динамічних методів їх розрахунку. Світовий досвід показує, що основними методами розробки планових завдань є методи фінансового аналізу: коефіцієнтний, нормативний, економіко–математичні методи і балансовий. Фінансовий аналіз виступає як метод фінансового планування, на основі якого можна зробити економічні прогнози [18].

У сучасних умовах зростає роль економіко–математичних методів, які дають можливість визначити вплив окремих факторів на фінансово господарську діяльність із допомогою кореляційно–регресійного аналізу. Використання економіко–математичних методів і ПЕОМ для розрахунку оптимальних завдань забезпечує науковий характер фінансових планів. Слід зазначити, що реальність і об'єктивність окремих положень фінансового плану, на наш погляд, доцільніше забезпечити лише на основі балансового методу, використання якого забезпечить збалансованість фінансового плану і уможливить визначення реальних джерел фінансування і, в кінцевому підсумку – виконання запланованих економічних та соціальних завдань [19].

Фінансовий план – це узагальнений плановий документ, який відображує надходження й видатки грошових коштів підприємства в поточному (до одного року) і довгостроковому періоді (понад рік). В Україні фінансовий план складається у формі балансу доходів і видатків на квартал, рік [20].

Але при фінансовому плануванні необхідно дотримуватись принципів наведених на рис. 1.5.

Рисунок 1.5 – Основні принципи фінансового планування

За ринкових умов підприємство самостійно визначає напрямки та розмір використання прибутку, який залишається в його розпорядженні після сплати податків.

Метою складання фінансового плану є визначення фінансових ресурсів, капіталу та резервів на підставі прогнозування величини фінансових показників: власних оборотних коштів, амортизаційних відрахувань, прибутку, суми податків.

Підприємства, плануючи витрати на виробництво та реалізацію продукції, неодмінно слід урахувувати резерви зниження її собівартості, до яких належать:

- поліпшення використання основних виробничих засобів та збільшення у зв'язку з цим випуску продукції на кожну гривню основних засобів;
- раціональне використання сировини, матеріалів, палива, енергії та скорочення витрат на одиницю продукції без зниження її якості;
- зменшення затрат живої праці на одиницю продукції на основі науково–технічного прогресу;
- скорочення витрат на реалізацію продукції за рахунок удосконалення форм її збуту;
- зменшення втрат від браку та безгосподарності, ліквідація непродуктивних витрат;
- економія в адміністративно–управлінській сфері на підставі раціональної організації апарату управління підприємством [21].

Спираючись на опрацьовані фінансові показники, підприємства складають перспективні, поточні та оперативні фінансові плани. Поточна та оперативна фінансова робота на аграрному підприємстві спрямовується на практичне втілення фінансового забезпечення його підприємницької діяльності, постійне підтримування платоспроможності на належному рівні.

Зміст поточної оперативної фінансової роботи на підприємстві полягає в слідкуючому: постійна робота зі споживачами стосовно розрахунків за реалізовану продукцію (роботи, послуги); забезпечення своєчасної сплати податків, інших обов'язкових платежів у бюджет та цільові фонди; своєчасне проведення розрахунків із заробітної плати; своєчасне погашення банківських кредитів та сплата відсотків; здійснення платежів за фінансовими операціями та ін. підприємства.

Аналітичну роботу підприємства можна поділити на два блоки: аналіз фінансових результатів та рентабельності; аналіз фінансового стану підприємства [22].

Зокрема, аналіз фінансового стану підприємства та фінансових результатів здійснюється за основними напрямками, які наведені на рис. 1.6.

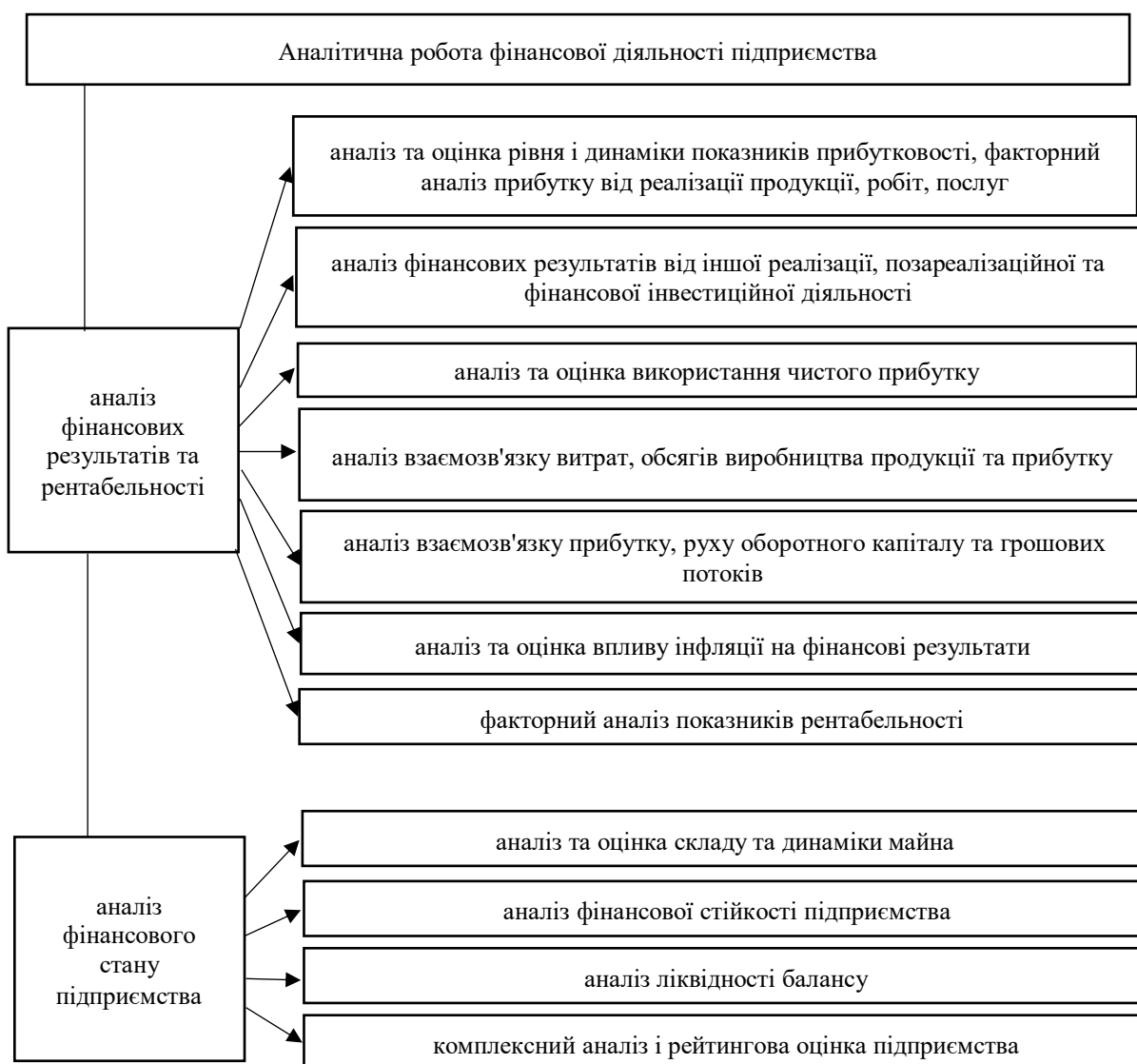

Рисунок 1.6 – Аналітична робота фінансової діяльності підприємства

1.3 Методи оцінки ефективності використання та управління фінансовими ресурсами підприємства

Питання про ефективність використання фінансових ресурсів підприємства в наші дні є актуальним, адже від правильності формування та використання фінансових ресурсів залежить фінансовий стан підприємства та його прибутковість. Основною метою оцінки ефективності використання

фінансових ресурсів підприємства є виявлення проблем для подальшої розробка заходів щодо їх усунення та підвищення ефективності роботи організації.

Фінансові ресурси підприємства можна проаналізувати за двома параметрами – формування та використання, кожний із цих параметрів має свої критерії оцінювання.

Формування фінансових ресурсів має за мету забезпечити організацію необхідним обсягом грошових коштів для здійснення господарської діяльності, а також мінімізацію їх вартості і оптимізацію структури для підтримки фінансової стійкості.

Аналіз показників фінансової стійкості, а також складу та структури балансу підприємства описують формування ресурсів підприємства та характеризують загальний фінансовий стан.

Використання фінансових ресурсів направлене на їх раціональне розміщення з метою збільшення прибутковості та платоспроможності компанії. Завданням управління грошовим обігом є регулювання трансформації фінансових ресурсів з товарної форми в грошову і навпаки таким чином, щоб для виконання фінансових обов'язків грошові кошти були наявні в потрібний момент.

Таким чином, для того щоб комплексно оцінити ефективність використання фінансових ресурсів організації, необхідно оцінити показники, що характеризують ефективність обороту і використання фінансових ресурсів на кожній стадії їх руху. Для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства використовується система показників, що характеризує ліквідність балансу, рентабельність та ділову активність підприємства.

Ліквідність – це властивість активів бути швидко конвертованими у грошові кошти за ціною, близькою до ринкової [23]. Чим легше і швидше можна обміняти актив з урахуванням його повної вартості, тим більш ліквідним він є.

Ліквідність балансу – це ступінь покриття зобов'язань підприємства активами, термін перетворення яких в грошові кошти відповідає терміну погашення зобов'язань. Від ступеня ліквідності балансу залежить

платоспроможність підприємства. Основна ознака ліквідності – формальне перевищення вартості оборотних активів над короткостроковими пасивами. І чим більше це перевищення, тим сприятливіший фінансовий стан має підприємство з позиції ліквідності.

Актуальність визначення ліквідності набуває особливого значення в умовах економічної нестабільності. Тут постає питання чи достатньо у підприємства коштів для покриття його заборгованості. Проблема виникає, коли необхідно визначити, чи достатньо у підприємства коштів для розрахунків з кредиторами, тобто здатність погасити заборгованість наявними засобами.

У табл. 1.4 наведено групи на які поділяються активи підприємства в залежності від швидкості їх конвертації у грошові кошти.

Таблиця 1.4 – Групування активів підприємства

Група	Умовне позначення	Характеристика
Абсолютно–ліквідні	A1	Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції
Швидко–ліквідні	A2	Векселі отримані, дебіторська заборгованість
Повільно–ліквідні	A3	Запаси, витрати майбутніх періодів, інші оборотні активи
Важко–ліквідні	A4	Необоротні активи

У табл. 1.5 наведено групи на які поділяються пасиви підприємства в залежності від строку їх погашення.

Таблиця 1.5– Групування пасивів підприємства

Група	Умовне позначення	Характеристика
Найбільш термінові	П1	Кредиторська заборгованість та поточні зобов'язання за розрахунками
Коротко–строкові	П2	Короткострокові кредити ,доходи майбутніх періодів, векселі видані
Довгострокові	П3	Довгострокові зобов'язання
Постійні	П4	Зобов'язання перед власниками з формування власного капіталу

Баланс вважається ліквідним, якщо виконуються такі умови:

$$A1 \geq П1$$

$$A2 \geq П2$$

$$A3 \geq П3$$

$$A4 \leq П4$$

Для комплексного оцінювання ліквідності балансу визначаються такі показники ліквідності (табл. 1.6):

Таблиця 1.6– Показники ліквідності підприємства

Показник	Формула
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	$K_{\text{покр.}} = \text{Оборотні активи} / \text{Поточні зобов'язання}$
Коефіцієнт ліквідності швидкої	$K_{\text{шв.лікв.}} = \text{Оборотні активи} - \text{Запаси} / \text{Поточні зобов'язання}$
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	$K_{\text{абс.лікв.}} = \text{Грошові кошти} / \text{Поточні зобов'язання}$
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	$K_{\text{деб} / \text{кред.}} = \text{Дебіторська заборгованість} / \text{Поточна кредиторська заборгованість}$

Показник поточної ліквідності – це індикатор здатності компанії відповідати за поточними зобов'язаннями за допомогою оборотних активів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності – індикатор короткострокової ліквідності компанії, який вимірює здатність компанії вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання з допомогою високоліквідних активів. Цей показник схожий на показник поточної ліквідності, адже показує рівень платоспроможності компанії. Проте показник швидкої ліквідності є більш консервативним і точним, адже дозволяє виключити менш ліквідні оборотні активи.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності – співвідношення найбільш ліквідної частини активів і поточних (короткострокових) зобов'язань. До найбільш ліквідної частини активів належать грошові кошти та їх еквіваленти. Показник демонструє частку поточних зобов'язань компанії, яка може бути погашена негайно.

Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості характеризує якість політики комерційного кредитування компанії. Показник враховує вплив кредиторської та дебіторської заборгованості на ліквідність і платоспроможність [24].

Головним параметром ділової активності підприємства є тривалість оборотності коштів. Чим швидший оборот, тим ефективніше підприємство використовує свої фінансові ресурси. Аналіз ділової активності підприємства, або показники оборотності, дозволяють оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої (або залучені) кошти в процесі господарської діяльності. Для оцінки ділової активності підприємства використаємо такі відносні показники (табл. 1.7):

Таблиця 1.7– Показники ділової активності

Показник	Формула
Коефіцієнт оборотності обігових коштів (обороті)	$K_{об.кошт.} = \frac{ЧД(В)Р}{Обігові\ кошти}$ Де ЧД(В)Р – чистий дохід від реалізації, грн.
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (оборотів)	$Коб.кр.З = \frac{ЧД(В)Р}{Поточні\ зобов'язання}$ Де ЧД(В)Р – чистий дохід від реалізації, грн.
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороті)	$Коб.д.з = \frac{ЧД(В)Р}{Середня\ дебіторська\ заборгованість}$ Де ЧД(В)Р – чистий дохід від реалізації, грн.
Коефіцієнт оборотності запасів (обороті)	$Коб.зап. = \frac{Собівартість\ реалізації}{Середні\ запаси}$
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (оборотність)	$K_{об.вл.к.} = \frac{ЧД(В)Р}{ВК}$ Де ВК – власний капітал

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує, скільки разів за рік обернулися кошти, вкладені в розрахунки.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості – показує розширення або зниження комерційного кредиту, наданого підприємству.

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів – показник ділової активності, який вимірює ефективність використання оборотних активів підприємства (грошових коштів, запасів товарів, виробничих запасів, дебіторської

заборгованості). Значення показника говорить про кількість оборотів, які здійснили оборотні активи [25].

Рентабельність являє собою здатність компанії створювати прибуток для інвесторів і власників. Висока рентабельність свідчить не тільки про можливість підприємства забезпечувати досягнення інтересів цих груп учасників, а і про більш високу захищеність кредиторів, так як в разі ефективної діяльності компанія отримує додатковий позитивний грошовий потік, який може бути направлений на погашення боргу перед постачальниками фінансових ресурсів.

Для оцінки рентабельності підприємства використовуємо такі відносні показники (табл. 1.8):

Таблиця 1.8 – Показники рентабельності підприємства

Показник	Формула
Рентабельність сукупного капіталу	$R_a = \text{Чистий прибуток} / \text{Сукупний капітал}$
Рентабельність власного капіталу	$R_{в.к.} = \text{Чистий прибуток} / \text{Власний капітал}$
Валова рентабельність реалізованої продукції	$R_{врп} = \text{Валовий прибуток} / \text{Чистий дохід від реалізації продукції}$
Загальна рентабельність виробничих засобів	$R_{вз} = \text{Валовий прибуток} / \text{Необоротні активи} + \text{Запаси}$
Рентабельність виробничих фондів	$R_{в.ф.} = \text{Чистий прибуток} / \text{Виробничі фонди}$
Рентабельність витрат	$R_{витр} = \text{Прибуток від реалізації} / \text{витрати на виготовлення і реалізацію продукції}$
Коефіцієнт реінвестування	$R_{крін.} = \text{Нерозподілений прибуток} / \text{Чистий прибуток}$
Рентабельність по EBITDA	$\text{Чистий прибуток} - \text{Фінансові доходи} + \text{Фінансові витрати} + \text{Податок на прибуток} + \text{Амортизація}$

Рентабельність сукупного капіталу – показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для одержання прибутку, тобто який прибуток приносить кожна гривня, вкладена в активи. Цей показник становить значний інтерес насамперед для інвесторів.

Валова рентабельність реалізованої продукції показує ефективність виробничої діяльності підприємства, а також ефективність політики ціноутворення. Незмінність протягом якого–небудь періоду показника загальної

рентабельності з одночасним зниженням валової рентабельності може свідчити або про збільшення фінансових витрат і одержання збитків від участі в капіталі інших підприємств, або про підвищення суми податкових платежів, що сплачуються. Цей коефіцієнт показує повний вплив структури капіталу і фінансування компанії на її рентабельність [26].

Загальна рентабельність підприємства характеризує економічну ефективність виробництва, за якої підприємство за рахунок грошової виручки від реалізації продукції повністю відшкодовує витрати на її виробництво. Рівень загальної рентабельності це ключовий індикатор при аналізі рентабельності підприємства.

Загальна рентабельність виробничих засобів характеризує ефективність використання матеріальних активів, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг.

Рентабельність виробничих фондів характеризує скільки припадає чистого прибутку на одиницю вартості виробничих фондів. Він є індикатором ефективності виробничого процесу в компанії.

Рентабельність витрат характеризує взаємозв'язок чистого доходу (виручки), прибутку та собівартості виробництва реалізованої продукції і показує розмір прибутку, отриманого господарством у розрахунку на 1 грн витрат, вкладених у формування собівартості.

Коефіцієнт реінвестування – показник рентабельності, який дозволяє оцінити поточну політику розподілу прибутку компанії. Характеризує скільки чистого прибутку капіталізовано; скільки чистого прибутку спрямовано на збільшення власного капіталу.

Показник EBIDTA допомагає знівелювати вплив амортизаційних витрат, що досить сильно збільшує статті витрат. Амортизаційні витрати не є фактичними понесеними витратами і кошти нікуди не спрямовуються, але в звітності вони відображаються і мають вплив на кінцевий фінансовий результат.

Ефективне використання фінансових ресурсів на підприємстві свідчить про успішну діяльність даного суб'єкта господарювання. Відповідно, оцінити

ефективність використання фінансових ресурсів, на наш погляд, можна за допомогою показників фінансової стійкості підприємства.

Показник рентабельності через показник EBITDA (EBITDA/виручка) допоможе отримати додаткову інформацію для користувачів фінансової звітності таких як: інвестори, аналітики, ключовий управлінський персонал, фінансовим менеджерам та всім, хто хоче порівняти декілька компаній як об'єкт спрямування своїх ресурсів [27].

Розглянемо показники фінансової стійкості в табл. 1.9.

Таблиця 1.9– Показники фінансової стійкості

Показник	Формула
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	$K_{з.в.к} = \text{Власні обігові кошти} / \text{Оборотні активи}$
Коефіцієнт покриття запасів	$K_{\text{пок.зап.}} = \text{“Нормальні” джерела покриття запасів} / \text{Запаси}$
Коефіцієнт фінансової незалежності	$K_{\text{кавт.}} = \text{Власний капітал} / \text{Пасиви}$
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$K_{\text{конц.п.к.}} = \text{Позиковий капітал} / \text{Пасиви}$
Коефіцієнт фінансової стійкості	$K_{\text{фін.ст.}} = \text{Власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання} / \text{Пасиви}$

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами – є індикатором здатності компанії фінансувати оборотний капітал за рахунок власних оборотних коштів. Значення показника демонструє частку власних оборотних коштів у сумі оборотних активів компанії.

Коефіцієнт покриття запасів показує, якою мірою матеріальні запаси покриті власними коштами і не потребують залучення позикових.

Коефіцієнт фінансової незалежності – показує яку частину своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу – вказує на рівень левереджа компанії. Левередж означає використання фінансових інструментів або позикового капіталу з метою підвищення потенційної рентабельності інвестицій.

Коефіцієнт фінансової стійкості – індикатор, який говорить про здатність компанії залишатися платоспроможною в довгостроковій перспективі. Значення

коефіцієнта вказує, яку частку активів компанія здатна фінансувати за рахунок постійного капіталу і капіталу, залученого на довгостроковій основі [28].

Відносні показники підприємства допомагають визначити його фінансовий стан, розрізняють такі види :

Розрізняють такі типи фінансової стійкості підприємства:

1. Абсолютна фінансова стійкість (на практиці зустрічається дуже рідко) – ситуація при якій власні оборотні кошти забезпечують запаси і витрати підприємства.

2. Нормально – стійкий фінансовий стан – ситуація, при якій запаси і витрати забезпечуються сумою власних оборотних коштів та довгостроковими позиковими джерелами.

3. Нестійкий фінансовий стан – ситуація, при якій запаси і витрати забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів і позик.

4. Кризовий фінансовий стан – ситуація, при якій запаси і витрати не забезпечуються джерелами їх формування і підприємство перебуває на межі банкрутства [29].

Проаналізувавши вищезазначені показники маємо змогу оцінити майновий стан підприємства, основні показники його економічної діяльності, для того щоб ефективно керувати своїми фінансовими ресурсами, вміти виявляти проблемні місця і виправляти їх, спрямовувати свої ресурси на розширений розвиток підприємства. Тому такий аналіз є необхідним для перспективного планування та збільшення економічних вигід від діяльності підприємства та використання фінансових ресурсів в цілому.

Отже, можемо зробити висновки з першого розділу, що фінансові ресурси – сукупність всіх високоліквідних активів, якими розпоряджається компанія та задовольняє фінансові зобов'язання і розширене відтворення.

Фінансові ресурси є матеріальними носіями фінансових відносин, які спрямовується на розвиток виробництва, утримання і розвиток об'єктів невиробничої сфери, споживання, а також залишаються в резерві [30].

За ступенем ліквідності фінансові ресурси поділяються на абсолютноліквідні, швидко–ліквідні, повільно–ліквідні та важко–ліквідні. По праву власності фінансові ресурси поділяються а власні, позикові та залучені ресурси. За терміновістю використання, фінансові ресурси класифікуються як короткострокові, середньострокові, довгострокові. Часовий горизонт кожної групи може бути встановлений індивідуально, в залежності від виду діяльності того чи іншого підприємства.

Фінансові ресурси зосереджуються в певних фондах грошових коштів, тобто сумі грошей, що мають строго цільове призначення. Фондова форма фінансових ресурсів – найефективніший шлях їх використання, так як забезпечує концентрацію ресурсів на основних напрямках розвитку суспільного виробництва. Створення цільових грошових фондів за рахунок фінансових ресурсів і використання їх дозволяє забезпечити коштами відтворювальний процес на мікрорівні.

Фонди, як джерела фінансових ресурсів організації утворюються за рахунок відрахувань від розподіленої прибутку, а в окремих випадках – за рахунок доходів від фінансової діяльності [31].

За участі в процесі формування ресурсів організацій і підприємств виділяють фонд загальногосподарського призначення і фонди спеціального призначення. Найбільш поширеним видом позикового фінансування є кредитне фінансування. Воно включає в себе будь–які зобов'язання підприємства платити фіксовані суми або відсотки за отримання коштів на певний період.

Залучення фінансових ресурсів при певних умовах підвищує потенціал підприємства в отриманні прибутку. Використовуючи чужі гроші нарощується власний капітал підприємства в результаті зростання прибутку.

Фінансові ресурси підприємства можна проаналізувати за двома параметрами – формування та використання. Формування фінансових ресурсів має за мету забезпечити організацію необхідним обсягом грошових коштів для здійснення господарської діяльності.

Використання фінансових ресурсів направлене на їх раціональне розміщення з метою збільшення прибутковості та платоспроможності компанії. Для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства необхідно провести аналіз системи показників, що характеризує ліквідність балансу, рентабельність та ділову активність підприємства.

Висновки до розділу 1

Фінансові ресурси є основною складовою для функціонування фінансів в цілому, їх відображення в матеріальному вираженні, що приймають грошову форму і саме це виділяє їх з великої кількості інших економічних категорій. Фінанси, що зосереджуються в управлінні держави та підприємства складають цілісну фінансову систему України. Саме фінансові ресурси допомагають ефективно функціонувати економіці на макрорівні і на мікрорівні, розвиток підприємства та задовольняти потреби працівників.

Неможливо остаточно визначити єдине визначення поняттю фінансові ресурси та їх розподіл на види. Та зібравши думки та виказування вчених, можна зробити підсумок, що фінансові ресурси на рівні підприємства – це складна економічна категорія, яку використовують фахівці різних галузей економічної науки, та є частиною грошових коштів підприємства, що формуються в процесі розподілу і перерозподілу централізованих та децентралізованих фондів.

Однією з функцій фінансового менеджменту і складовою частиною управління фінансами в цілому є управління саме фінансовими ресурсами. Об'єктом для такого управління є саме фінансові ресурси, якими підприємство володіє. Формування такого об'єкту може відбуватися за рахунок власних та позикових коштів.

Для аналізу ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства обраховують два блоки показників, пов'язаних відповідно із пасивами та активами підприємства. Насамперед динаміку складу, структури та напрямів використання фінансових ресурсів та спеціальні показники.

2 ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «БЕРДИЧІВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД «ПРОГРЕС»

2.1 Організаційно–економічна характеристика ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес»

Публічне акціонерне товариство «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес» це машинобудівне підприємство у місті Бердичів (Житомирська область, Україна). Основний вид діяльності підприємства це виробництво:

- фільтрувального для очищення запиленого повітря та ємкісного обладнання для розділення суспензій на тверду та рідку фази;
- апаратів з обертовими барабанами;
- солерозчинювачі, стрічкові змішувачі, апарати з перемішуючими пристроями, деструктори;
- запірної арматури;
- прес–форм і літформ для гуми та пластмас;
- елементів посудин під тиском;
- перфорованих металевих листів;
- виробництво поковок, чавунного, кольорового та високолегованого сталевого лиття для підприємств вугільної, гірничорудної, нафтогазової, хімічної, нафтохімічної, хіміко–фармацевтичної, металургійної, будівельної, машинобудівельної, легкої та харчової промисловості, підприємств енергетики та комунального господарства;
- причепи для легкових автомобілів;
- товарів повсякденного споживання для населення такі як побутові та промислові опалювальні котли;
- виготовлення деталей та вузлів за документацією або за зразками замовників [32].

Устаткування під маркою «ПРОГРЕС» успішно експлуатується на наступних підприємствах: ВАТ «Полтавський ГЗК», «Південний ГЗК», «Східний ГЗК», «Північний ГЗК», «Центральний ГЗК», «Інгулецький ГЗК», «Азовсталь», ВАТ «Дніпрометиз », ВАТ« Азот »,« ARCELOR MITTAL», ВАТ « Красилівський цукровий завод »(Україна), ВАТ « Лебединський ГЗК», «Стойленський ГЗК», «Горевское ГЗК», «Северсталь», «Російська мідна компанія», «Норільський нікель», «Воркутауголь», ВАТ «Азот»(Росія), «Гомельський ГЗК» (Білорусь), Корпорація« Казахмис », « Алюміній Казахстану », ТОВ« Казфосфат », « Ка затомпром », СП Бетпак Дала ТОО, « Соколово–Сарбайський ГЗК », « Зиряновський ГЗК »,« Донський ГЗК », « Акбакайській ГЗК», « Васильківський ГЗК », « Каоліновий ГЗК »(Казахстан), « Алмаликський ГМК »(Узбекистан), ВАТ «Мелеузовський мінеральні добрива» (Республіка Башкорстан), Бетлехем Корпорейшн (США) і ін.

Володіє потужною виробничо–технологічною базою і висококваліфікованим науковим, інженерним і технічним персоналом. Заводські цехи, оснащені сучасним технологічним обладнанням, виконують ливарні, заготівельні, ковальсько–пресові, складально–зварювальні роботи, механічну обробку різних матеріалів і мають можливість гнучко змінювати технологічні процеси. Виробничі площі дають можливість організувати виробництво нетрадиційних видів продукції і виготовляти металоконструкції вагою від 100 кг до 70 тон, діаметром до 5 і довжиною до 20 метрів.

Після отримання ліцензії на будівництво та проектування, основним напрямком діяльності нашого підприємства, є проектування технологічних ліній «під ключ», здійснення координації робіт проектних і будівельних організацій, вибір основних постачальників обладнання та матеріалів, наладчиків і шеф–монтажників і супровід контракту до здачі об'єкта в комерційну експлуатацію.

Сьогодні обладнання вироблене заводом отримало високі конкурентоспроможні якості, придбало нові споживчі властивості і відповідає світовому рівню сучасного машинобудування. У нових модернізованих конструкціях використовуються сучасні матеріали і комплектуючі, що дозволяє

підвищити продуктивність, знизити витрати, підвищити надійність і безпеку в обслуговуванні, забезпечити зручності в експлуатації.

Постійними нашими партнерами є передові досвідчені і проектні інститути, будівельні і монтажні організації. З цієї причини ми можемо забезпечувати замовників високою якістю сервісу і своєчасним виконанням контрактних зобов'язань.

Фільтрувальне, сушильне, ємнісне, теплообмінне обладнання під маркою «Прогрес» знайшло широке застосування в екологічній, хімічній, гірничорудній, вугільній, металургійній та інших галузях промисловості.

Одне з останніх технічних досягнень підприємства – розроблені фахівцями заводу принципово нові автоматичні камерні фільтр–преси: КМПм баштового типу та ФКМм – фільтр–прес горизонтального типу з верхньою підвіскою поліпропіленових фільтрувальних плит. За своїми якісними і техніко–економічними показниками фільтр–преси серії ФКМм не поступаються аналогам західних виробників. У розробці конструкції цих фільтр–пресів були використані новітні досягнення інженерної думки, новітні технологічні рішення, самі надійні керуючі мікропроцесорні системи, і тому можна сказати, що фільтр–преси КМПм і ФКМм є устаткуванням третього тисячоліття [32].

Унікальна конструкція фільтр–пресів баштового типу передбачає горизонтальне розташування фільтрувальної перегородки, завдяки чому процес фільтрування проходить в найбільш оптимальних умовах, що також зменшує тривалість допоміжних операцій і, відповідно, збільшує продуктивність таких фільтр–пресів в порівнянні з іншими типами фільтрів.

Уже виготовлено та введено в експлуатацію новий фільтр–прес КМПм площею фільтрації 196м², який не має аналогів в світі. У розробці конструкції цього фільтр–преса були використані новітні досягнення інженерної думки, новітні технологічні рішення, найнадійніші керуючі мікропроцесорні системи, і тому можна сміливо сказати, що на сьогоднішній день фільтр–прес КМПм–196 є самим передовим обладнанням даного типу в світі.

Фільтр–преси камерні горизонтального типу з верхньою і бічний підвіскою фільтрувальних плит призначені для фільтрування суспензій з різними характеристиками, і застосовуються в анілінокрасочной, хімічної, нафтопереробної, керамічної і харчової промисловості.

Фільтр–преси рамні призначені для фільтрування нейтральних, лужних і кислотних суспензій. Барабанні сушарки типу БН і роторні сушарки знайшли застосування в гірничорудній, хімічній, нафтохімічній, вугільній галузях промисловості, у чорній і кольоровій металургії, а також при виробництві мінеральних добрив.

Барабанні сушарки БН безперервної дії призначені для сушіння невибухонебезпечних, непожароопасние, нетоксичних сипучих матеріалів.

Роторні вакуумні сушарки РВ застосовуються для сушки рідких, пастоподібних та сипучих матеріалів в умовах технічного вакууму, а також сушіння токсичних невибухонебезпечних продуктів і матеріалів, що містять органічні розчинники.

Додатково ми виготовляємо теплогенератори різної потужності, які працюють на газу, дизельному або мазутному паливі. Вони служать для нагрівання теплоносія від 100 ° С до 1000 ° С.

Барабанні холодильники типу Б служать для охолодження до 40 ° С сипучих матеріалів після сушіння. Як було відзначено, завод «Прогрес» випускає також обладнання екологічного призначення: електрофільтри типу ГДФ, тканинні рукавні фільтри ФРІР, циклонні пиловловлювачі продуктивністю від 600 до 1100000 м³.

Завод «Прогрес» випускає також устаткування екологічного призначення: електрофільтри типу ГДФ, тканинні рукавні фільтри ФРІР, циклонні пиловловлювачі. Сухі пиловловлюючі апарати широко застосовуються в промисловості в порівнянні з мокрими пиловловлювачами, так як відпадає необхідність у шламонакопичувачах.

Електрофільтри працюють у багатьох галузях промисловості, у тому числі в металургійній та гірничорудній, а також виробництві цементу.

Рукавні фільтри використовуються для уловлювання пилу з аспіраційного повітря в чорної і кольорової металургії, енергетиці, промисловості будівельних матеріалів, хімічної, нафтохімічної та текстильної промисловості.

Циклонні пиловловлювачі застосовуються в якості першої стадії очищення. Для систем водопостачання електростанцій, промислових та опалювальних котелень завод виготовляє фільтри для знесолення та пом'якшення води, солерозчинники для підготовки регенераційних розчинів кухонної солі і сульфату амонію, катіонних розчинів, а також баки для зберігання концентрованої серійної та азотної кислот.

Для харчової та переробної промисловості підприємство виготовляє фільтр–преси для фільтрування олії, пива, вина, соків, безалкогольних напоїв; теплові апарати для виробництва овочefруктових консервів, кондитерських виробів.

Для борошномельних і комбікормових підприємств ми виготовляємо вібросита для отримання високосортного борошна, поділу її на фракції; рукавні фільтри для уловлювання борошняного пилу на обладнання для гідротермічної обробки різних круп.

На заводі освоєно серійний випуск «побутових» (тепловою потужність від 10 до 100 кВт.) Та «промислових» (тепловою потужність від 200 кВт. До 6 МВт) опалювальних водогрійних котлів серії «RIO», що відрізняються високою якістю, надійністю і відповідають усім вимогам сучасності, сьогодні ці котли працюють вже по всій Україні і мають хороші відгуки від споживачів. Перевагами котлів «RIO» є високий коефіцієнт корисної дії, оптимальний модельний ряд, ремонтпридатність, зручність в обслуговуванні. Котли мають конструктивну новизну, що підтверджено патентом України на корисну модель.

Структура підприємства в технологічному плані складається з замкнутого виробничого циклу, починаючи з ливарного і заготівельного цехів і закінчуючи механоскладальних цехами.

Основне виробництво повністю забезпечено допоміжними відділами і службами: механо–енергетична служба, ремонтно–будівельний та транспортний

цехи, складське господарство та інші. На підприємстві сформовано дев'ять економічно відокремлених підрозділів:

- ЕВП «Прогрес–лиття»,
- ЕВП «Прогрес–Заготпром»,
- ЕВП «Прогрес–електромонтаж»,
- ЕВП «Прогрес–ремонтенерго»,
- ЕВП «Прогрес–інструмент»,
- ЕВП «Прогрес–транс»,
- ЕВП «Прогрес–рембудтара»,
- ЕВП «Прогрес–Трансбуд»,

Також діє чотири дочірніх підприємств:

- ДП «Прогрес–житлосервіс»,
- ДП «Прогрес–ТНС»,
- ДП «Прогрес–спорт»,
- ДП «Прогрес–буд» [32].

Структуру підприємства графічно можна зобразити на рис. 2.1.

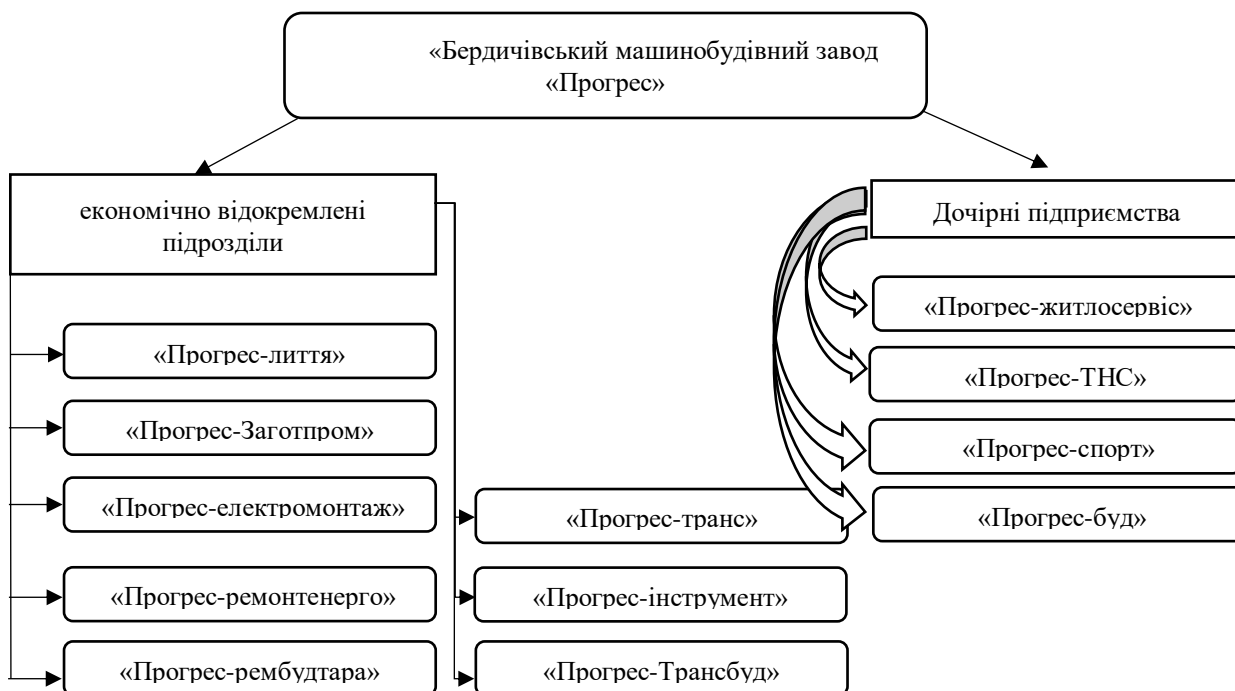

Рисунок 2.1 – Структура підприємства

Основні ризики в діяльності підприємства: – діловий ризик, пов'язаний з макроекономічними змінами, зокрема зміни структури попиту на продукцію; – ринковий ризик, пов'язаний з можливими змінами ситуації на товарному і фінансових ринках.

Основними заходами щодо зменшення ризиків та захисту своєї діяльності є виготовлення продукції після підтвердження її оплати та акредитиву.

Таким чином підприємство займається виготовленням фільтрувального, сушильного, ємкісного та нестандартного обладнання для хімічної, нафтохімічної, нафтодобувної, гірничорудної, вугільної, металургійної, мікробіологічної, будівельної, харчової, переробної галузі, а також для очистки промислових та побутових водостоків, а також надає послуги: з ремонту обладнання; з виготовлення бланків, плакатів, афіш, канцелярських книг, журналів; з автотранспортних перевезень; медичні послуги.

Основними ринками збуту є замовники, підприємства близького зарубіжжя: Росія, Білорусь, Естонія, Казахстан, Фінляндія, Німеччина, США.

Основними конкурентами ПАТ «БМЗ «Прогрес» на ринках України та за кордоном є: По фільтр–пресам камерним: OUTUTEK, LAROX (Фінляндія), PUTSCH, HOESCH (Німеччина), DIEMME (Італія), НПК «Восточная Украина» (Україна), Андріц, Делькор.

По фільтрам дисковим вакуумним: «УралХіммаш» (Росія), «Пензахіммаш» (Росія), «РудГорМаш» (Україна), РІДТЕК По пічам, сушаркам, холодильникам: «Урал–Хіммаш» (Росія), «Стром машина» (Росія).

Найбільшими основними постачальниками сировини є підприємства України, а саме: ТОВ «СетавСтальсервіс» м. Дніпропетровськ, ТОВ «Проммашредуктор» м. Дніпропетровськ, ТОВ «Оланд» м. Бердичів.

2.2 Фінансовий стан підприємства як основний показник ефективності використання фінансових ресурсів

Для того щоб ефективно керувати своїми фінансовими ресурсами, вміти виявляти проблемні місця і виправляти їх, спрямовувати свої ресурси на розширений розвиток підприємства необхідно проводити аналіз майнового стану підприємства, основних показників його економічної діяльності.

Так як такий аналіз є необхідним для перспективного планування та збільшення економічних вигід від діяльності підприємства та використання фінансових ресурсів в цілому.

Фінансовий стан підприємства – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності.

Фінансовий стан підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями.

Для того щоб оцінити фінансовий стан підприємства необхідно системно проводити аналіз кожного елемента оцінки та забезпечити їх взаємозв'язок. Також системність полягає в тому, щоб проводити аналіз постійно, оцінювати вплив окремих факторів на фінансовий результат в цілому. Підвищується попит на оцінку такого фінансового стану через високий рівень конкурентної боротьби і важливість ефективного, швидкого зростання підприємства за умов витрачання на це мінімум часу.

На фінансовий стан підприємства великий вплив має наявність і стан оборотних і необоротних активів, та безпосередньо джерела формування цих засобів, тому потрібно проаналізувати їх для загальної економічної характеристики підприємства і більш глибокого розуміння процесів на ньому. Проведемо горизонтальний аналіз балансу і звернемо спочатку увагу на динаміку необоротних активів за 2016–2018 рр. (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Склад і динаміка необоротних активів за 2016–2018 рр.

Необоротні активи	2016 р., тис. грн.	2017 р., тис. грн.	2018 р., тис. грн.	Абсолютне відхилення 2017 р. до 2016 р., тис. грн.	Темп росту 2017 р. до 2016 р., %	Абсолютне відхилення 2017 р. до 2016 р., тис. грн.	Темп росту 2017 р. до 2016 р., %
Нематеріальні активи:	146	442	853	296	202,74	411	92,99
первісна вартість	942	1292	1774	350	37,15	482	37,31
накопичена амортизація	796	850	921	54	6,78	71	8,35
Основні засоби:	41890	42500	47321	610	1,46	4821	11,34
первісна вартість	129494	133335	142316	3841	2,97	8981	6,74
знос	87604	90835	94995	3231	3,69	4160	4,58
інші фінансові інвестиції	8664	8664	8664	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	163	16838	15290	16675	10230,06	-1548	-9,19
Усього за розділом I	50863	68444	72251	17581	34,57	3807	5,56
Питома вага необоротних активів, %	29,1	23,36	23,5	5,74	-19,68	0,14	0,61

Як бачимо з таблиці питома вага необоротних активів серед усіх активів досить мала і у 2016р. становила 29,1 %, а у 2017 р. 23.36%, і при цьому має тенденцію до зменшення, хоча у 2018 р. більш стала ситуація і не існувало істотного зменшення .

Обсяг необоротних активів у 2017 р. збільшився на 17581 тис.грн., що на 34 % перевищує показник минулого року, за рахунок збільшення дебіторської заборгованості, яка зросла аж на 10230 % від попереднього періоду, а у 2018 р. необоротні активи зросли тільки на 5,56 % від попереднього року за рахунок основних засобів, і позитивним є те що дебіторська заборгованість зменшилась і не переросла в безнадійну. Через аналіз структури бачимо, що у 2017 р. обсяг необоротних активів зростає, а питома вага зменшилась, через те,що більш швидкими темпами почав зростати обсяг оборотних активів.

Проаналізуємо аналіз та динаміку оборотних активів протягом 2016–2018 рр. (табл. 2.2). На основі Звіту про фінансовий стан (Баланс) за кожний рік, був проведений аналіз (ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б, ДОДАТОК В).

Питома вага оборотних активів досить велика, у 2016 р. становить 71 % від сукупної кількості активів, а у 2017 р. і 2018 р. зберігається на рівні 77% і динаміка існує до збільшення за даний період на 6 %.

Обсяг оборотних активів збільшився у 2017 р. на 100525 тис. грн., що становить 81 % попереднього року, а у 2018 р. продовжується позитивна тенденція, але вже не такими великими темпами всього лише на 4,73 %.

Відбулися ці зміни в основному за рахунок запасів, так як вони становлять значну частку оборотних активів підприємства, у 2017 р. їх обсяг збільшився на 51793 тис. грн., що на 83 % перевищує рівень минулого року, а у 2018 р. зріст відбувся меншими темпами на 28,56%.

Якщо розглядати темпи зростання, то найбільший приріст по відношенню до минулого року у 2017 р. відбувся з дебіторською заборгованістю за продукцію, товари і послуги, на 295 %, а от в 2018 р. вона навпаки достатньо зменшилась на 20951 тис. грн., що становить 84 % рівня минулого року. Отже підприємство почало налагоджувати зв'язки зі своїми боржниками та повертати кошти за товари, роботи і послуги.

Таблиця 2.2 – Структура та динаміка оборотних активів протягом 2016–2018 рр.

Оборотні активи	2016 р., тис. грн.	2017 р., тис. грн.	2018 р., тис. грн.	Абсолютне відхилення 2017 р. до 2016 р., тис. грн.	Темп росту 2017 р. до 2016 р.	Абсолютне відхилення 2018р. до 2017 р.	Темп росту 2018р. до 2017 р.
Запаси	62070	113863	146382	51793	83,44	32519	28,56
Виробничі запаси	24362	34549	29596	10187	41,82	-4953	-14,34
Незавершене виробництво	30624	65388	99310	34764	113,52	33922	51,88
Готова продукція	7084	13926	17476	6842	96,58	3550	25,49
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	4698	24680	3729	19982	425,33	-20951	-84,89
за виданими авансами	6472	25607	22110	19135	295,66	-3497,00	-13,66
з бюджетом	1042	10	0	-1032	-99,04	-10	-100,00
Інша поточна дебіторська заборгованість	38483	37352	35723	-1131	-2,94	-1629	-4,36
Гроші та їх еквіваленти	4970	6679	2516	1709	34,39	-4163	-62,33
Готівка	10	10	1	0	0,00	-9	-90,00
Рахунки в банках	4960	6669	2515	1709	34,46	-4154	-62,29
Інші оборотні активи	6276	16345	24692	10069	160,44	8347	51,07
Усього за розділом II	124011	224536	235152	100525	81,06	10616	4,73
Питома вага оборотних активів, %	70,91	76,64	76,50	5,72	8,07	-0,14	-0,19

У 2018р. найбільшими темпами зростає незавершене виробництво, яке збільшилось на 33922 тис. грн, що становить 51,88%, і така тенденція до зростання була наявна і у 2017 р., перш за все це пов'язано з досить довгим етапом виготовлення продукції, що є специфікою підприємства, бо воно

займається машинобудуванням, що безпосередньо пов'язане з металургією і займає багато часу.

Розглянемо загальну структуру активів підприємства протягом 2016 – 2018 рр. (рис. 2.2).

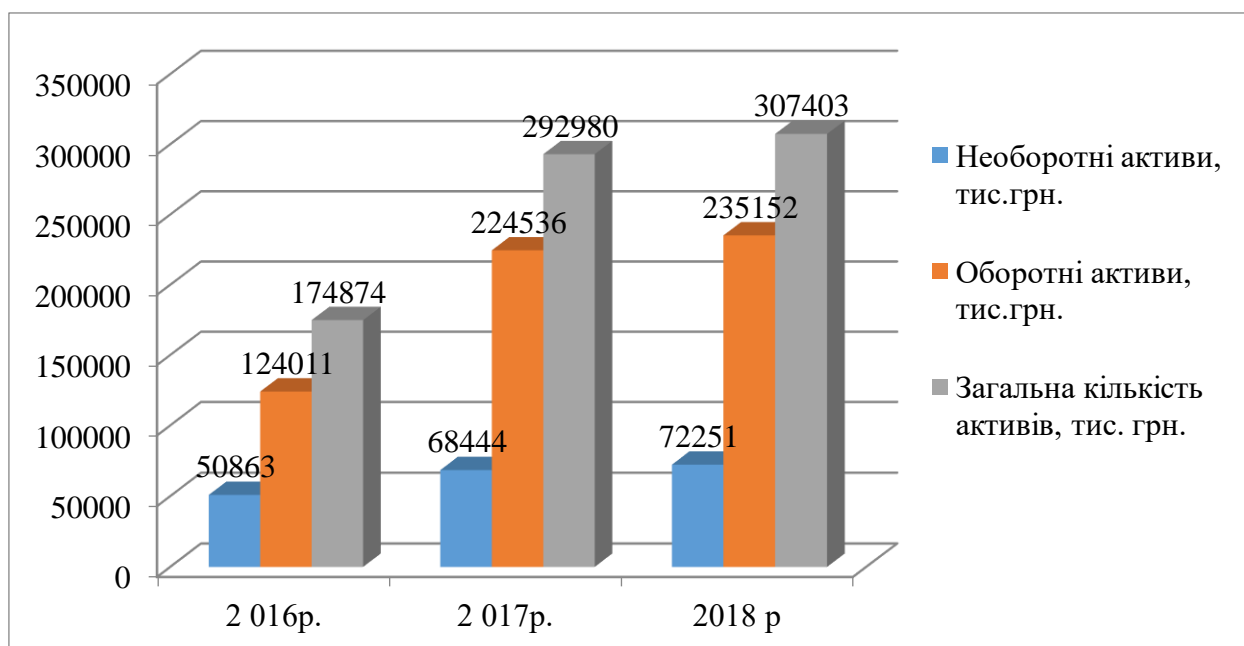

Рисунок 2.2 — Загальна структура активів підприємства протягом 2016 – 2018 рр.

З кожним роком кількість активів постійно зростає, більшими темпами зростають оборотні активи, а меншими – необоротні активи, але все одно спостерігається тенденція до збільшення.

Підприємство повинно підтримувати співвідношення між цими активами, яке обирає згідно особливостей галузей своєї діяльності, рівнем автоматизації виробництва, політикою керівництва підприємства стосовно капіталовкладень, та конкретними умовами роботи підприємства.

Проаналізуємо джерела формування підприємства, тобто пасив балансу протягом 2016–2018 рр. (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Структура і динаміка пасивів балансу підприємства протягом 2016–2018 рр.

	2016р., тис.грн.	2017р., тис.грн.	2018 р.,тис.грн.	Абсолютн е відхиленн я 2017 р. до 2016р.	Темп росту 2017р. до 2016р.	Абсолютн е відхиленн я 2018 р. до 2017р.	Темп росту 2018р. до 2017р.
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	35990	35990	35990	0	0,00	0	0,00
Додатковий капітал	1048	1048	1048	0	0,00	0	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	21756	23712	12868	1956	8,99	-10844	-45,73
Усього за розділом I	59491	61447	50603	1956	3,29	-10844	-17,65
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Інші довгострокові зобов'язання	24777	18930	20646	-5847	-23,60	1716	9,06
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	5409	0	0	-5409	-100,00	0	0
Векселі видані	10950	10950	10950	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:							
за товари, роботи, послуги	20479	33887	27119	13408	65,47	-6768	-19,97
за розрахунками з бюджетом	1114	3521	4788	2407	216,07	1267	35,98
за розрахунками зі страхування	974	1543	1874	569	58,42	331	21,45
за одержаними авансами	38639	146229	178239	107590	278,45	32010	21,89
Інші поточні зобов'язання	8979	10429	5497	1450	16,15	-4932	-47,29
Усього за розділом III	90606	212603	236154	121997	134,65	23551	11,08

Як бачимо з таблиці власний капітал збільшився у 2017 р. на 1956 тис. грн., що становить 3,29% від попереднього року, а у 2018 р. він зменшився аж

10844 тис. грн., тобто на 17,65 %. Ці зміни відбулися тільки через зміну нерозподіленого прибутку, який має негативну тенденцію до зменшення, але при цьому його структурна частка не така велика порівняно з статутним капіталом, тому не так сильно впливає на темпи змін власного капіталу .

Також зміни у пасиві відбулися через збільшення довгострокових зобов'язань, якщо у 2017р. вони зменшились на 23,6%, то у 2018 р. збільшились на 1716 тис. грн, що становить 9,06% і з одного боку ми залучаємо додаткові кошти, а з іншого вони можуть бути використані на поточне споживання, а не на розширене, що може тільки збільшити витрати підприємства в майбутньому, якщо вони надані на платній основі

Щодо поточних зобов'язань у 2017 р. підприємство погасило короткостроковий кредит розміром 5409 тис. грн., у цьому ж році значно збільшилась заборгованість за товари, роботи і послуги на 65,47%, а у 2018 р. хоч і змогли зменшити тенденцію до зростання, але зменшення відбулося тільки на 19,97%, з одного боку такий вид заборгованості дозволяє якомога довше не вилучати з обороту власні кошти і змушує їх працювати на підприємство, але такі великі об'єми роблять підприємство залежним від позикових коштів.

Та найбільшого збільшення мала заборгованість за одержаними авансами, що у 2017 р. зросла на 107590 тис. грн., а у 2018 р. вже не такими великими темпами, але зростання відбулося на 32010 тис. грн. це є позитивним у тій ситуації, що ми нарощуємо обсяги продажів, бо в майбутньому ми виконаємо свої зобов'язання через реалізацію товарів чи послуг, але потрібно вчасно погашати таку заборгованість і справлятися з об'ємом такого попиту.

У цілому поточні зобов'язання у 2017 р. зросли на 121997 тис.грн., що становить 134,65% від попереднього року, а у 2018 р. ситуація більш стабілізувалася і зростання відбулося не так швидко на 23551тис.грн., в основному ці зміни відбулися за рахунок заборгованості за авансами і товарами, роботами і послугами.

Загальну структуру пасивів протягом 2016–2018 рр. можна відобразити на рис. 2.3.

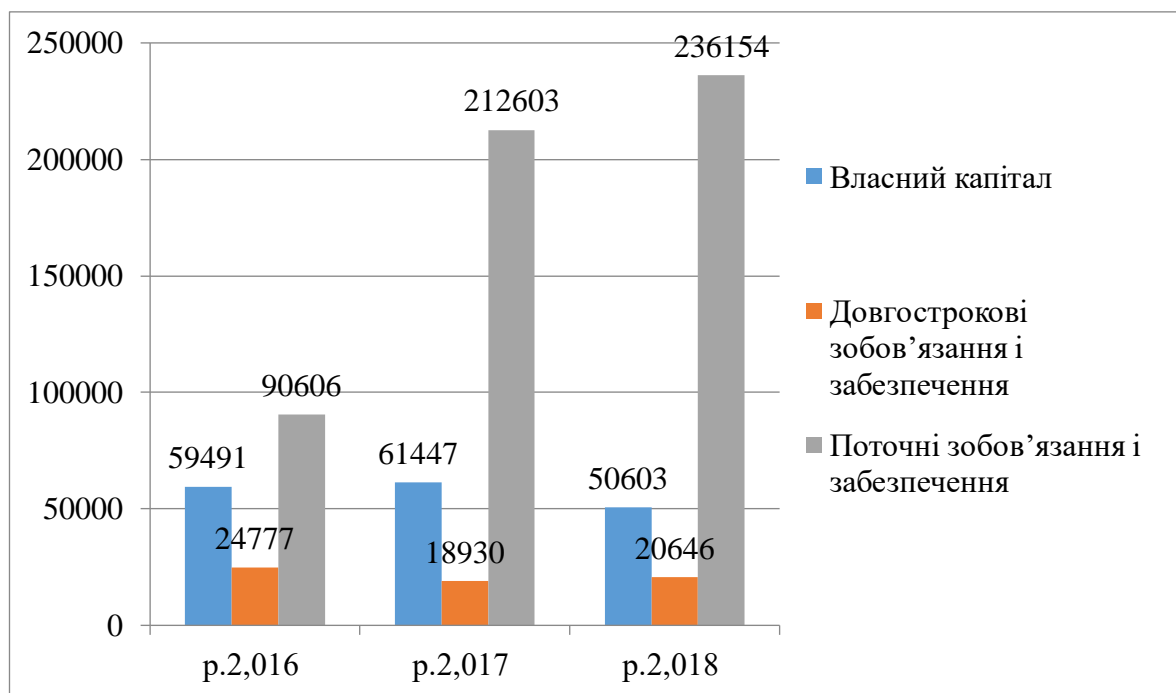

Рисунок 2.3 – Загальна структура пасивів підприємства протягом 2016–2018 рр.

Так як для ефективного використання фінансових ресурсів великого значення мають їх джерела формування, необхідно проаналізувати дохідну і витратну частину підприємства. Дослідження та аналіз динаміки проведено в табл. 2.4.

Згідно з даних таблиці у 2017 р. обсяг доходів від реалізації збільшився на 71 409 тис. грн., що на 51 % більше попереднього рівня., та при цьому величина собівартості зростає швидшими темпами на 76 % попереднього року, що на 69642 тис. грн. більше за 2016р., і через це валовий прибуток зріс досить не набагато, лише на 1,66%, тобто 1767 тис.грн., бо ці 2 показника безпосередньо впливають на валовий прибуток. А у 2018 р. чистий дохід зріс не набагато, лише на 29,28%, але і собівартість вже не росте такими темпами і зростає тільки на 30,47 %, через що вирівнялась дещо ситуація і валовий прибуток почав зростати більшими темпами, на 12748 тис.грн. ,що становить 25,44% .

Дані про доходи підприємство відображає в щорічному Звіті про фінансовий результат (ДОДАТОК Д, ДОДАТОК Ж, ДОДАТОК Е). В цілому відбулося зменшення власного капіталу, що несе негативну динаміку.

Таблиця 2.4 – Джерела формування фінансових ресурсів підприємства протягом 2016 – 2018 рр.

Показник	2016р., тис.грн	2017р., тис.грн	2018 р.,тис.г рн.	Абсолютн е відхиленн я 2017 р. до 2016р.	Темп росту 2017р. до 2016р.	Абсолю тне відхилен ня 2018 р. до 2017р.	Темп росту 2018р. до 2017р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції	139658	211067	272866	71409	51,13	61799	29,28
Собівартість реалізованої продукції	91315	160957	210008	69642	76,27	49051	30,47
Валовий прибуток від реалізації	48343	50110	62858	1767	3,66	12748	25,44
Адміністративні витрати	29597	40875	55592	11278	38,11	14717	36,00
Витрати на збут	2615	4759	14458	2144	81,99	9699	203,80
Собівартість продукції з урахуванням адміністративних витрат і витрат на збут	123527	206591	280058	83064	67,24	73467	35,56
Прибуток від реалізації	16131	4476	-7192	-11655	-72,25	-11668	-60,68
Інші операційні доходи	41080	81835	97106	40755	99,21	15271	18,66
Інші операційні витрати	45442	83623	99850	38181	84,02	16227	19,40
Прибуток від операційної діяльності	11769	2688	-9936	-9081	-77,16	-12624	-269,64
Інші доходи	2421	723	61	-1698	-70,14	-662	-91,56
Інші витрати	4973	1455	1692	-3518	-70,74	237	16,29
Чистий прибуток	9146	1956	-11354	-7190	-78,61	-133100	-480,47

Наступним етапом в аналізі джерел формування фінансових ресурсів є аналіз прибутку від реалізації, так як в валовому прибутку враховані лише прямі витрати на виготовлення, потрібно врахувати і непрямі. Адміністративні витрати зросли у 2017 р. на 11278 тис. грн., що на 38 % більше ніж в 2016р., а у 2018 р. дещо менше на 36 %, але все одно продовжується тенденція до зростання і досить великими темпами.

Витрати на збут зросли набагато більшими темпами, на 81% у 2017 р., але якщо у вартісному вираженні то лише на 2144 тис. грн., але такі темпи є досить негативні, що призвело до збільшення витрат на збут у 2018 р. вже на 9699 тис. грн. , що перевищує попередній рік на 203 %. Через такі тенденції збільшилась собівартість реалізованої продукції з урахуванням цих витрат, що стало причиною зменшення прибутку від реалізації і він становить у 2017 р. 4476 тис. грн. , що на 72 % менше ніж у 2016 р., а у 2018 р. на 11668 тис. грн., від минулого року менше на 60,68 % за рахунок того, що собівартість виготовлення зростала в цьому році меншими темпами, ніж у 2017р.

Підприємство у своїй діяльності має і інші операційні доходи, які є достатньо вагомими і прослідковується їх гарна тенденція до зростання у 2017 р. аж на 99 %, що на 40755 тис. грн. більше ніж у попередньому році. Та при цьому досить стрімкими темпами зростають і операційні витрати які у 2017 р. перевищують на 84 %, тобто 38181 тис. грн., показник 2016 р. Якщо підрахувати результат тільки від операційних доходів і витрат , то різниця між ними буде мати мінусовий результат обсягом 2574 тис. грн. у 2017 р. і 4362 тис. грн. у 2016 р., що вплинуло на фінансовий результат підприємства від операційної діяльності в цілому і прибуток у 2016 р. становить 11 769 тис. грн., а у 2017 р. 2688 тис. грн., і прослідковується тенденція до зменшення високими темпами, на 77%.

Така тенденція прослідковується і у 2018 р., але при цьому інші операційні доходи і витрати ростуть не такими значними темпами, а на 18,66% і на 19,4 % відповідно від попереднього року. Результатом від іншої операційної діяльності буде збиток розміром 956 тис. грн. , що дало відображення на формування

фінансових ресурсів від загальної операційної діяльності підприємства і становить 9936 тис. грн. збитку, що на 269,64 % менше ніж у 2017 р.

На підприємстві наявні інші доходи, які мають тенденцію до зменшення у 2017 р. на 1698 тис. грн., а у 2018 р. на 662 тис. грн., і наявні інші витрати, котрі перевищують такі доходи, у 2017 р. вони також мають тенденцію до зменшення на 70,74%, що є позитивним, а у 2018 р. збільшились не набагато на 237 тис. грн., при цьому витрати перевищують досить доходи від такої діяльності у 2017 р. на 732 тис. грн., у 2018 р. на 1631 тис. грн., як бачимо існує тенденція до зростання збитків від такої діяльності через перевищення темпів зростання витрат над доходами.

У 2017 р. прибуток від звичайної діяльності зменшився на 7192 тис. грн., що становить 78,62 % попереднього року, а у 2018 р. на 13310 тис. грн., що на 480,47 %, така тенденція виникає через зменшення інших доходів, та збільшення інших витрат. Чистий прибуток відповідає величині прибутку від звичайної діяльності тому спостерігаються ті ж самі тенденції.

Розглянемо структуру доходів підприємства і питому вагу кожного виду у загальній сумі доходів протягом 2016р.–2018 рр. (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Структура доходів підприємства протягом 2016 – 2018 рр.

Доходи	2016	2017	2018	Питома вага 2016 р.	Питома вага 2017 р.	Питома вага 2018 р.
Чистий дохід від реалізації продукції	139658	211067	272866	76,25	71,88	73,70
Інші операційні доходи	41080	81835	97106	22,43	27,87	26,23
Інші доходи	2421	723	61	1,32	0,25	0,02
Інші фінансові доходи	2	0	213	0,001	0,00	0,06
Загальна сума доходів	183161	293625	370246			

Для більш кращого сприймання зобразимо дані про структуру доходів за 2016 р. у графічному вигляді (рис. 2.4).

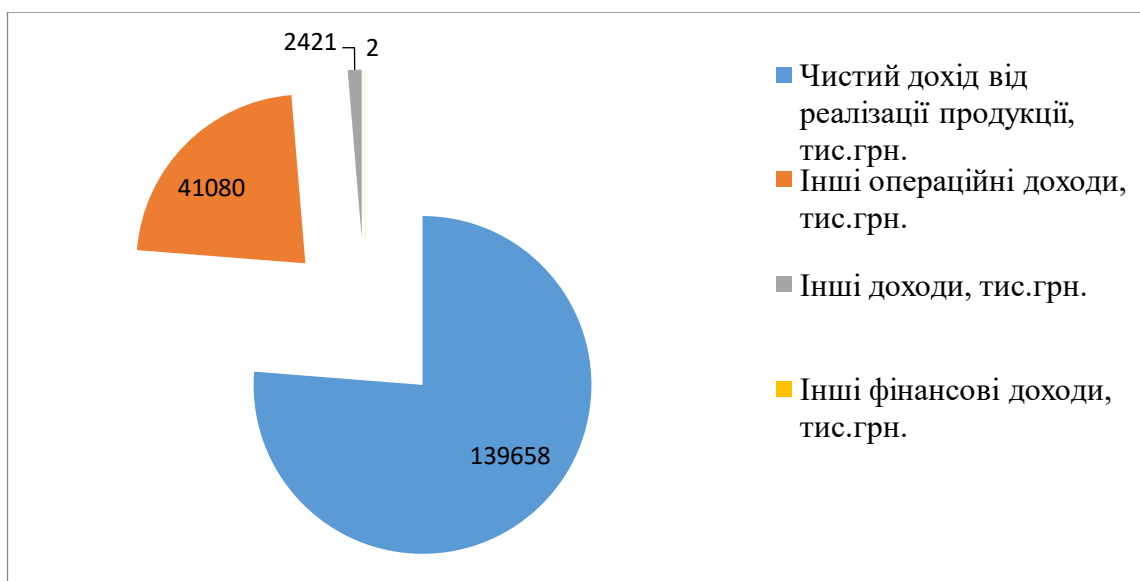

Рисунок 2.4 – Структура доходів підприємств за 2016 р.

У 2016 р. найбільшу питому вагу займає чистий дохід від реалізації продукції, а найменшу інші фінансові доходи. Зобразимо дані про структуру доходів за 2017 р. у графічному вигляді (рис. 2.5).

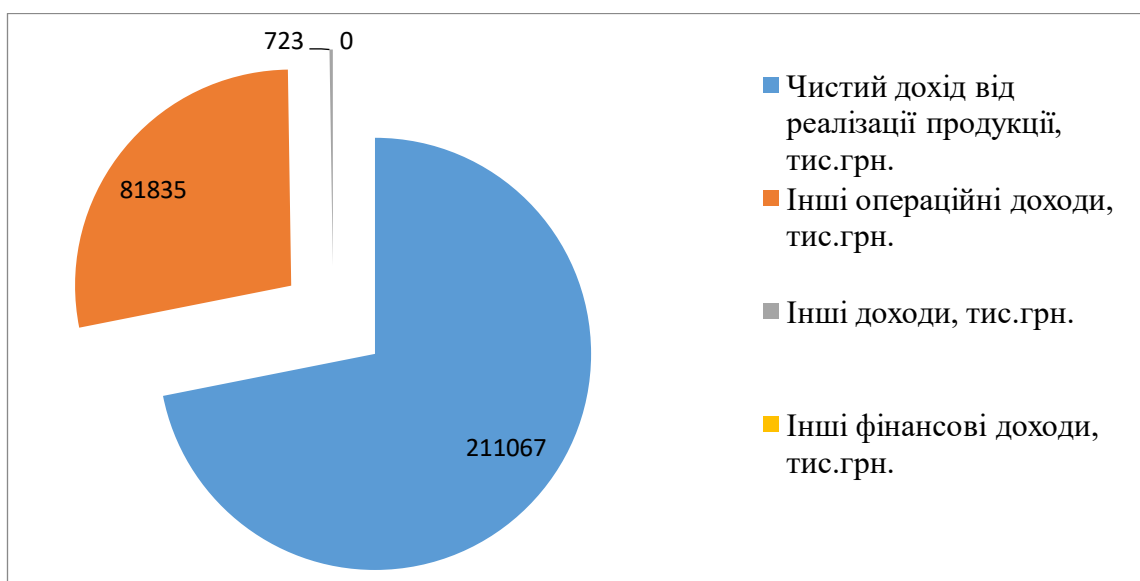

Рисунок 2.5 – Структура доходів підприємств за 2017 р.

У 2017 р. динаміка зберігається та сама, але при цьому не має інших фінансових доходів, і тому найменшу частку тепер займають інші доходи. Зобразимо дані про структуру доходів за 2018 р. у графічному вигляді (рис. 2.6).

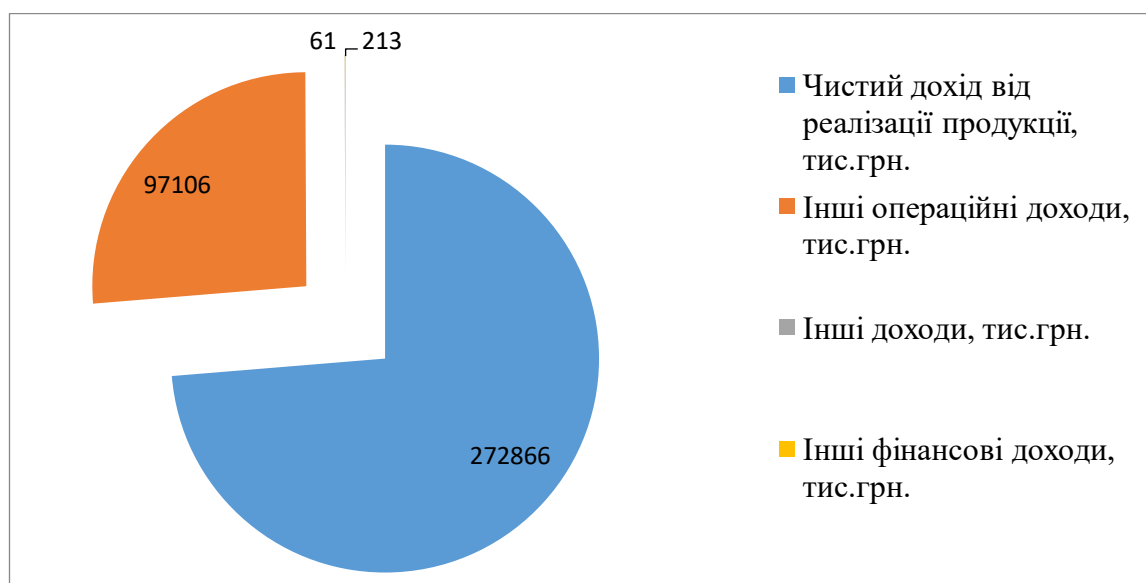

Рисунок 2.6 – Структура доходів підприємств за 2018 р.

Найбільшу питому вагу становить чистий дохід від реалізації продукції це виходить з торгової діяльності підприємства, яке зосереджене на виробництві та продажу продукції, а не надання фінансових послуг чи іншою діяльністю. У 2016 р. чистий дохід від реалізації продукції був найбільшого рівня і становив 76,25% від загальної суми, а у 2017 р. існує тенденція до зменшення питомої ваги на 4,37%, а у 2018 р. невелике збільшення і досягнуло рівня 73,7%.

На другому місці є інші операційні доходи, вони у 2016 р. на відміну від чистого доходу мають найменшу частку у цьому році, ніж в інших і становлять 22,43%, у 2017 р. їх частка зросла на 5,44%, а у 2018 р. дещо зменшилась, але не набагато і становить 26,23%.

Найменшу питому вагу мають інші фінансові доходи менше 1% протягом усіх 3 років, але у 2018 р. вони значно зросли.

Можемо зробити висновок, що на джерела формування фінансових ресурсів найбільше будуть впливати зміни та коливання обсягів чистого доходу від реалізації продукції.

Розглянемо структуру витрат підприємства протягом 2016–2018 рр. (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Структура витрат підприємства протягом 2016–2018 рр.

Витрати	2016	2017	2018	Питома вага 2016 р.	Питома вага 2017 р.	Питома вага 2018 р.
Собівартість реалізованої продукції	91315	160957	210008	52,48	55,18	55,03
Адміністративні витрати	29597	40875	55592	17,01	14,01	14,57
Витрати на збут	2615	4759	14458	1,50	1,63	3,79
Інші операційні витрати	45442	83623	99850	26,11	28,67	26,17
Фінансові витрати	71			0,04	0,00	0,00
Інші витрати	4973	1455	1692	2,86	0,50	0,44
Податок на прибуток	2	0		0,001	0,00	0,00
Загальна сума витрат	174015	291669	381600			

Для більш кращого сприймання зобразимо дані про структуру витрат за 2016 р. у графічному вигляді (рис.2.7) .

Питома вага собівартості реалізованої продукції постійно зростає і у 2018 р. становить 55,03 % від загальної суми . На другому місці інші операційні витрати ,їх частка приблизно на одному рівні на цьому проміжку часу, але у 2017 р. спостерігаємо незначне підвищення на 2,56 %, а у 2018 р. незначне зниження на 2,5 % і становить 26,17%, що майже дорівнює рівню 2016р.

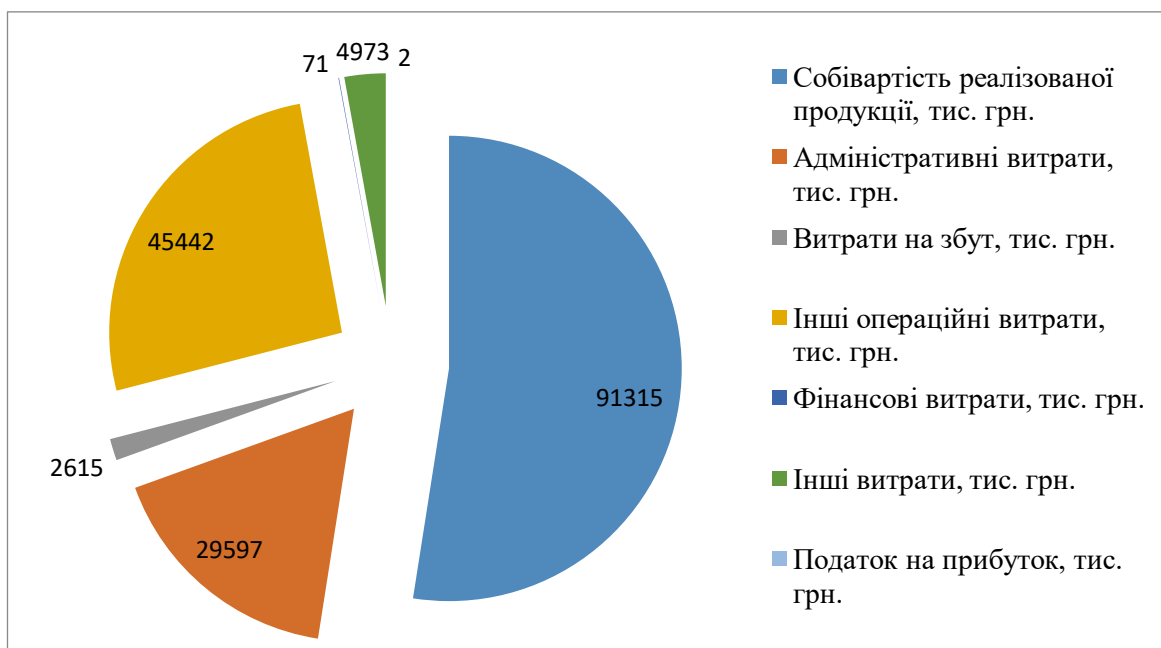

Рисунок 2.7 – Структура витрат підприємства протягом 2016р.

У 2016 р. найбільшу частку замає собівартість виготовленої продукції, більше 50%, а найменшу питому вагу маю витрати на податок з прибутку. Зобразимо дані про склад витрат за 2017 р. у графічному вигляді (рис.2.8).

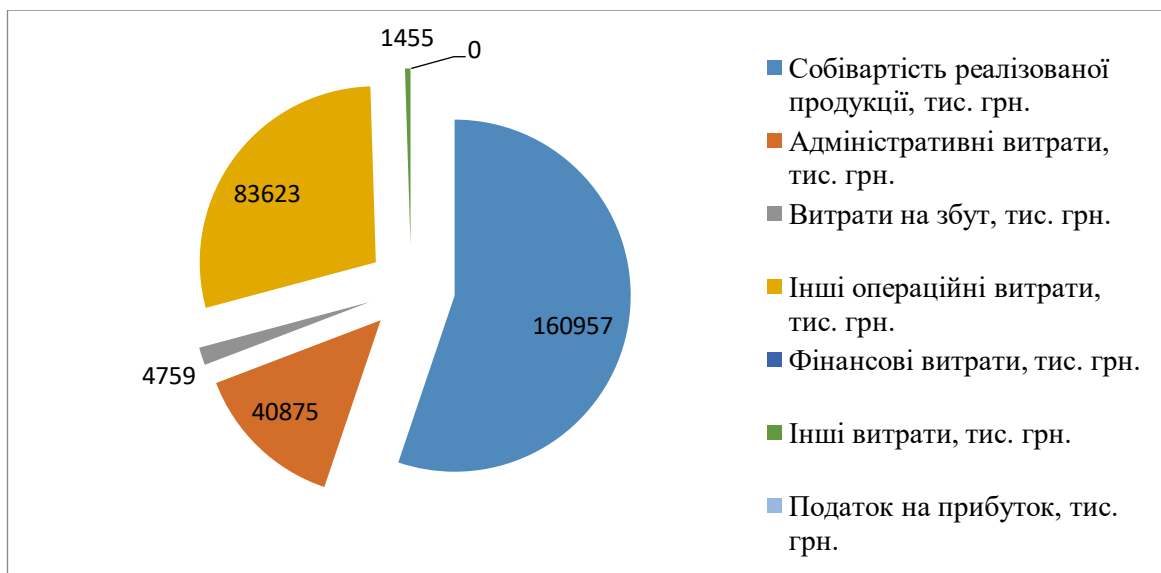

Рисунок 2.8 – Структура витрат підприємства протягом 2017р.

У 2017 р. спостерігаємо таку ж динаміку як і у попередньому періоді, але найменшу частку тепер мають інші витрати. Зобразимо дані про структуру витрат за 2018 р. у графічному вигляді (рис.2.9).

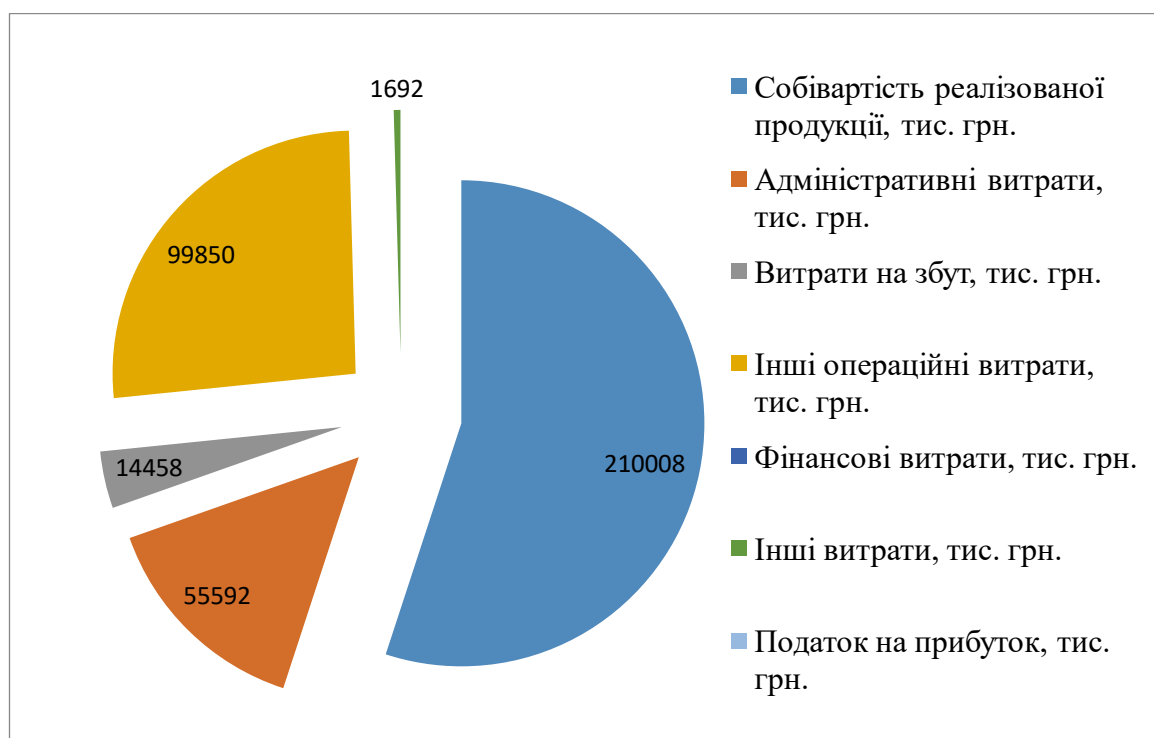

Рисунок 2.9 – Структура витрат підприємства протягом 2018 р.

Як бачимо адміністративні витрати і витрати на збут не займають велику частку порівняно з попередніми позиціями, отже можемо сказати, що підприємство більш раціонально використовує працю своїх робітників адміністративного управління, та точки збуту досить близько так як витрати на збут займають менше 2 % загальних витрат.

Таким чином показники доходів і витрат, що мають прямий вплив на формування витрат у динаміці мають постійну негативну тенденцію протягом 2016–2018 рр., через що підприємство у 2018 р. отримало чистий збиток розміром 11354 тис. грн. А структурний аналіз показав, що найбільший вплив на кінцевий результат формування фінансових ресурсів має чистий дохід від реалізації та собівартість виготовлення.

Як підсумок виокремимо фінансові ресурси підприємства та їх динаміку за 2016–2018 рр. (табл. 2.7)

Таблиця 2.7 – Структура витрат підприємства протягом 2016–2018 рр.

Фінансові ресурси	2016р., тис.грн	2017р., тис.грн	2018 р., тис.грн.	Абсолютне відхилення 2017 р. до 2016р.	Темп росту 2017р. до 2016р.	Абсолютне відхилення 2018 р. до 2017р.	Темп росту 2018р. до 2017р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Гроші та їх еквіваленти	4970	6679	2516	1709	34,39	-4163	-62,33
Готівка	10	10	1	0	0,00	-9	-90,00
Рахунки в банках	4960	6669	2515	1709	34,46	-4154	-62,29
Зареєстрований (пайовий) капітал	35990	35990	35990	0	0,00	0	0,00
Додатковий капітал	1048	1048	1048	0	0,00	0	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	21756	23712	12868	1956	8,99	-10844	-45,73
Короткострокові кредити банків	5409	0	0	-5409	-100,00	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	65012	190968	219451	125 956	193,74	28 483	14,92

Як бачимо, обсяг оборотних коштів, а саме грошей та їх еквівалентів, готівки, рахунків в банках постійно знижується, у 2018 році найбільшого зменшення у відносному порівнянні досягла готівка, на 90%, в абсолютному вираженні гроші та їх еквіваленти на 4163 тис. грн. У 2017р. були виплачені короткострокові кредити, але було значне збільшення кредиторської заборгованості. Та у 2018 р., підприємство отримало збиток у розмірі 12868 тис. грн., хоча до цього всі роки були прибуткові, отже необхідно проаналізувати відносні показники діяльності підприємства, щоб зрозуміти причину таких змін.

2.3 Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства

Для ефективного управління фінансовими ресурсами необхідно систематично і комплексно аналізувати процеси прийняття і реалізації управлінських рішень, спрямованих на оптимальне не тільки формування, але й виробництва, відтворення і використання ресурсів підприємства. Саме системний підхід є актуальним і дозволяє вибрати найефективніший шлях досягнення довгострокових та поточних цілей фінансової діяльності і як наслідок створення потужного підґрунтя формування і використання фінансових ресурсів.

Говорячи про ефективність використання фінансових ресурсів потрібно розуміти це як процес прийняття управлінських рішень в процесі формування, інвестування, використання та відтворення загального обсягу грошових коштів, що забезпечує підвищення рівня ефективності підприємства в цілому.

Актуальним завданням в сьогодні є комплексний всебічний аналіз та оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами в підприємствах з урахуванням етапів та стадій їх трансформації: формування, розміщення (інвестування), використання та розширеного відтворення, враховуючи ієрархію організаційної структури управлінської діяльності в підприємстві: оперативний, тактичний та стратегічний рівні управління.

У світовій практиці широкого застосування набув узагальнюючий показник міри ефективності використання фінансових ресурсів прибутковість (дохідність, рентабельність). Показники рентабельності треба розглядати у динаміці і позитивним є тенденція до зростання. Рентабельність як показник дає уявлення про достатність чи недостатність прибутку порівняно з іншими окремими величинами, які впливають на виробництво та реалізацію та взагалі на діяльність підприємства.

Розглянемо динаміку протягом періоду 2016-2018 рр. показників рентабельності на підприємстві (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Показники рентабельності за 2016 – 2018 рр.

	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018р. до 2017 р.		Відхилення 2017р. до 2016 р.	
				Абсолютн е	відносна	абсолютн е	відносна
1	2	3	4	5	6	7	8
Рентабельність сукупного капіталу	0,05	0,01	-0,04	-0,01	-511,71	-0,04	-82,43
Рентабельність власного капіталу	0,15	0,04	-0,20	-0,04	-670,25	-0,12	-76,88
Валова рентабельність реалізованої продукції	0,35	0,24	0,23	-0,01	-3,40	-0,11	-31,11
Загальна рентабельність виробничих засобів	0,43	0,28	0,29	0,01	4,43	-0,15	-35,69
Рентабельність виробничих фондів	0,05	0,01	-0,04	-0,01	-532,57	-0,04	-79,48
Рентабельність витрат	-2,13	-2,02	-1,97	0,05	-2,40	0,11	-5,05
Коефіцієнт реінвестування	2,38	11,03	-1,13	-11,03	-110,27	8,66	363,86
Рентабельність по EBITDA	0,69	0,44	0,31	-0,14	-30,62	-0,25	-36,23

Та якщо звернути увагу у нашого підприємства всі показники йдуть на спад , що є досить погано, особливо у 2018 р. майже всі показники мають від’ємне значення , а якщо подивитися на 2017 р. хоча й помітний спад показників, але вони ще мали додатне значення .

Один з показників, що має невеликий спад і відображає більш менш позитивні процеси підприємства це валова рентабельність реалізованої . У 2016 р. значення сягає 34,62%, у 2017 р. и 2018 р. невелике зменшення, але не набула від’ємного значення ,що в 2018 р. показник сягає 23,04 %, а зменшення відбулося на 10,87% за рахунок того, що валовий прибуток зростав не такими швидкими темпами як чистий дохід від реалізації, а причиною цього є значне зростання собівартості виготовлення продукції. Це говорить про те, що існує проблема у

політиці ціноутворення, що впливає в загальному на ефективність виробничої діяльності підприємства.

Найбільшого спаду у динаміці зазнала рентабельність власного капіталу якщо у 2016 р. цей показник був 15,3%, то у 2017 р. він був 3,6%, а у 2018р. – 2,03%, а це на 670% менше за попередній рік. Така ситуація є дуже негативною, так як ми розуміємо, що кожна вкладена гривня власного капіталу все менше приносить прибутку.

Цей показник важливий для інвесторів і учасників, бо може показати чи зростає їх добробут за цей період і чи варто вкладати кошти в це підприємство, так як ми через нього можемо зорієнтуватися на яку суму дивідендів можемо розраховувати і на скільки може зрости вартість таких акцій.

Якщо порівняти рентабельність сукупного капіталу і рентабельність власного капіталу бачимо досить велику різницю в показниках, у 2016 р. рентабельність сукупного капіталу нижче за попередній показник на 10,14% і становить 5,2%, у 2017 р. невелика різниця між цими показниками, але вони досить сильно зменшились, а у 2018 р. рентабельність сукупного капіталу нижче за власного капіталу на 16,5% і становить вже від'ємне значення $-3,78\%$, це говорить про те що залучення короткострокових і довгострокових зобов'язань погіршує рентабельність підприємства та залучення додаткових коштів не використовується ефективно.

Рентабельність по EBITDA допомагає зрозуміти, що якщо ми будемо порівнювати ефективність управління ресурсами підприємств, без тих чинників, що не є підвладними підприємству, то бачимо не погану картину, показник більше 0, але при цьому дійсна негативна тенденція до зменшення. Визначення цього показника не регулюється міжнародними стандартами чи нормативними документами, але Комісія з цінних паперів і бірж США US SEC регулює визначення цього показника деякими правилами і стандартизує розрахунок формули EBITDA.

Проаналізуємо динаміку показників ліквідності (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 – Показники ліквідності за 2016 – 2018 рр.

	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018р. до 2017 р.		Відхилення 2017р. до 2016 р.	
				Абсолютн е	відносне	абсолютн е	відносне
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,37	1,06	1,00	-0,06	-5,72	-0,31	-22,84
Коефіцієнт ліквідності швидкої	0,37	0,06	0,00	-0,06	-107,56	-0,31	-84,78
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	0,05	0,03	0,01	-0,02	-66,09	-0,02	-42,73
Співвідношення короткостроков ої дебіторської та кредиторської заборгованості	0,56	0,41	0,26	-0,15	-36,77	-0,15	-26,32

Нормативне значення для коефіцієнту поточної ліквідності становить більше 1, як бачимо ця умова виконується в 2016–2017 рр., і не виконується в 2018 р., отже підприємству загалом вистачає обігових коштів для погашення боргів протягом року, окрім останнього року, де така спроможність майже не є дійсною.

Коефіцієнти швидкої та абсолютної ліквідності також не відповідають нормативному значенню, отже підприємство гостро потребує високо-ліквідних активів для виконання своїх термінових зобов'язань.

Співвідношення дебіторської заборгованості до кредиторської показує, що підприємство, за рахунок дебіторів, не має спроможності розрахуватися з кредиторами.

Аналіз показників ділової активності гостро необхідний через те, що показує вплив залучених ресурсів на фінансовий результат підприємства і необхідність в подальшому такому залученні.

Проаналізуємо динаміку показників ділової активності (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 – Показники ділової активності за 2016 – 2018 рр.

	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018р. до 2017 р.		Відхилення 2017р. до 2016 р.	
				Абсолютне	відносне	абсолютне	відносне
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт оборотності обігових коштів (обороті)	0,80	0,90	0,91	0,01	1,03	0,10	12,66
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (оборотів)	1,54	1,39	1,22	-0,17	-12,40	-0,15	-9,93
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороті)	2,75	3,04	3,66	0,61	20,20	0,29	10,45
Коефіцієнт оборотності запасів (обороті)	-1,99	-1,42	-1,38	0,04	-2,99	0,57	-28,65
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (оборотність)	2,35	3,48	4,87	1,39	39,93	1,13	48,27

Виходячи з даних таблиці, спостерігаємо, позитивну динаміку збільшення оборотності власного капіталу, так як нормативного значення не існує, але необхідно дотримуватися динаміки зростання, що і маємо на нашому підприємстві, але у 2018 році дещо меншими темпами у відносних показниках, ніж у 2017 р.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості з кожним роком зростає, у 2018 році зростання відбулося на 20,20% за попередній рік, що свідчить про те, що підприємство швидше одержує оплату по рахунках, і чим вище цей показник, тим краще.

Оборотність запасів зменшилась на 2,99 %, це показує на те, то повільніше обертаються запаси, що свідчить про зменшення ефективності їх використання, що негативно впливає на діяльність підприємства.

Оборотність кредиторської заборгованості незначно зменшилась на 12,4%, це свідчить про зменшення швидкості погашення кредиторської заборгованості, що є негативним явищем.

Постійне зменшення оборотності кредиторської заборгованості може свідчити про те, що підприємство навмисно заключає такі договори та надає відстрочки, щоб мати змогу втримати клієнтів, та якщо таке зменшення оборотності виникає за рахунок простроченої заборгованості, це означає, що досить поганий контроль над такими зобов'язання і це може призвести до виникнення безнадійної заборгованості.

Коефіцієнт оборотності обігових коштів зріс у 2017 році, та залишився майже незмінним у 2018 році, а отже рівень віддачі кожної одиниці оборотних коштів в дохід майже не змінний.

Фактично, збільшення значення показника ділової активності говорить про те, що компанії необхідно менше ресурсів для того, щоб підтримувати поточний рівень активності.

Це веде до вивільнення частини фінансових ресурсів, які можуть бути спрямовані на інтенсифікацію поточної діяльності. Зниження оборотності веде до зростання потреби в фінансових ресурсах. В умовах відсутності доступу до дешевих фінансових ресурсів це призведе до збільшення фінансових витрат компанії.

Показники фінансової стійкості допомагають проаналізувати всі компоненти фінансових відносин, що існують на підприємстві. Допомагає зрозуміти наскільки сильною є залежність від зовнішніх джерел фінансування та на якому рівні існує фінансова безпека підприємства в цілому.

Проаналізуємо динаміку показників фінансової стійкості (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 – Показники фінансової стійкості за 2016 – 2018 рр.

	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення 2018р. до 2017 р.		Відхилення 2017р. до 2016 р.	
				Абсолютне	відносне	абсолютне	відносне
1	2	3	4	5	6	7	8
Власні обігові кошти (робочий, функціонуючий капітал)	33 405,00	11 933,00	-1 002,00	-12 935,00	-108,40	-21 472,00	-64,28
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,27	0,05	0,00	-0,06	-108,02	-0,22	-80,27
Коефіцієнт покриття запасів	0,63	0,10	-0,01	-0,11	-106,53	-0,52	-83,24
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,34	0,21	0,16	-0,05	-21,51	-0,13	-38,35
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,66	0,79	0,84	0,05	5,71	0,13	19,77
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,48	0,27	0,23	-0,04	-15,52	-0,21	-43,07
Показник фінансового левериджу	0,42	0,31	0,41	0,10	32,44	-0,11	-26,03
Коефіцієнт фінансової залежності	0,66	0,79	0,84	0,05	5,71	0,13	19,77

Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами показує абсолютну можливість перетворення активів у ліквідні кошти. Нормативне значення є більше 0,1, така умова виконується лише у 2016 р., і становище погіршується тим, що постійно відбувається спад цього показника в часі. Це означає, що лише в 2016 році оборотні активи фінансувалися рахунок стабільних джерел на 27%.

Коефіцієнт покриття запасів в аналізованому періоді лежить поза межами допустимих значень, а саме становить менше ніж 1, що демонструє недостатність джерел фінансування для створення виробничих і інших запасів. А у 2018 році показник має від'ємне значення, що вказує на негативний власний капітал, що свідчить про швидке банкрутство компанії.

Коефіцієнт фінансової незалежності взагалі не сягає нормативного значення, так як повинен бути більше 0,5, і постійно простежується тенденція до зменшення. Слід розуміти, що підприємство не має можливість виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів, а отже це вказує на його залежність від позикових джерел.

Так як фінансова незалежність обернено пропорційна до ступеня залучення позикового капіталу у формуванні активів на одиницю сукупних джерел, то можна зробити висновки що, із-за зростання позикового капіталу, у 2017,2018 рр. , фінансова незалежність зменшилась, із-за відсутності залучення додаткових власних коштів на придбання запасів.

Коефіцієнт фінансової стійкості не сягає нормативних значень взагалі так як не знаходиться в діапазоні значення 0,85–0,9, можемо зробити висновок, що у підприємства не досить значна частка стабільних джерел фінансування у їх загальному обсязі. Отже загалом фінансова стійкість підприємства є досить слабкою і позитивних тенденцій не спостерігаємо.

Висновки до розділу 2

Аналіз був проведений на основі підприємства Публічного акціонерного товариства «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес» це машинобудівне підприємство у місті Бердичів. Товариство не входить до асоціацій, корпорацій, консорціумів, концернів чи інших об'єднань за галузевою ознакою.

Фінансовий стан підприємства не має позитивної тенденції, та є незадовільним, так як ще у 2017 р., підприємство мало прибуток, а у 2018 році вже не покриті збитки, хоча показники рентабельності постійно були не

задовільними. Підприємство частково є залежним від інших довгострокових зобов'язань. Підприємство не зважаючи на свої показники, намагається залучити інвесторів.

Стан використання фінансових ресурсів підприємства знаходиться на низькому рівні. Показники ліквідності та ділової активності свідчать про нездатність підприємства виконувати свої поточні зобов'язання, баланс підприємства неліквідний, періоди оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості зростають. Підприємство має високу ймовірність банкрутства.

За результатами кореляційно-регресійного аналізу, дохід підприємства має значну пряму залежність від дебіторської заборгованості, натомість низьку залежність від фінансових витрат, що свідчить про невисоку ефективність використання фінансових ресурсів на підприємстві.

3 УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Методичні підходи до підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах ринкової економіки

Ефективність формування та реалізації загальної політики управління фінансовими ресурсами на підприємстві залежить від двох головних складових: ефективності процесів формування та використання власних фінансових ресурсів та розробки ефективних форм і умов залучення позикових коштів з різних джерел у відповідності з потребами підприємства.

Політика управління власними фінансовими ресурсами – це основна складова загальної фінансової політики та фінансової стратегії підприємства, головною метою якої є забезпечення необхідних рівнів самофінансування та фінансової стійкості підприємства в процесі здійснення його фінансово господарської діяльності.

Необхідною умовою стабільного та ефективного функціонування будь-якого підприємства є наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів. Виступаючи у грошовій формі, вони мають розподільний характер і відбивають формування і використання різноманітних видів прибутків і нагромаджень суб'єктів господарської діяльності сфери матеріального виробництва, держави й учасників невиробничої сфери [33].

Першочерговим завданням є прийняття рішень щодо їх оптимальної структури, та цілей, завдань на які вони будуть спрямовуватися. Також постає питання щодо джерел формування: власні чи позикові. Не завжди наявність позикових коштів є негативним явищем, якщо вони будуть використовуватися для розширеного виробництва та власних коштів буде не вистачати для швидкого та ефективного розвитку.

Отже оптимізація структури капіталу є досить важливою умовою, так як від цього залежить майбутнє формування, розподіл та перерозподіл ресурсів. Аналіз структури полягає в тому, щоб визначити відношення між коштами підприємства, що є власністю підприємства і може приносити йому прибуток та між коштами, що були залучені на засадах поворотності, платності, строковості, та при цьому досягається максимальна ефективність діяльності підприємства.

Такий аналіз структури допомагає зменшити свої витрати на залучення довгострокових джерел формування та гарантування власникам капіталу максимальної ринкової вартості коштів, які були вкладені.

Кількісно визначити наскільки є ефективною структура неможливо. Однак керівництво ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес» може знайти наближене її значення, що можна розрахувати на підставі факторів впливу та економічного досвіду, яке максимально наближає планову структуру до необхідного значення. Процес оптимізації структури капіталу ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес» необхідно проводити в такій послідовності:

1. Аналіз складу капіталу в динаміці (визначити показники ефективного використання складових капіталу та їх використання – коефіцієнт фінансової незалежності; заборгованості, співвідношення між довго–і короткостроковими зобов'язаннями; оборотність і рентабельність активів і власного капіталу).

2. Оцінка основних факторів, які визначають структуру капіталу:

- умови оподаткування прибутку підприємств та доходів від володіння цінними паперами у фізичних та юридичних осіб;
- структуру активів фірми (рівень їх ліквідності);
- рівень інформаційної асиметрії;
- стан фінансових ринків у країні та за її межами;
- оцінку менеджерами ризику залучення боргового капіталу;
- агентські відносини на підприємстві;
- рівень операційного левериджу, який визначає нестабільність в отриманні очікуваних прибутків).

3. Оптимізація структури капіталу за критерієм дохідності власного капіталу [34].

Якщо дотриматися розрахунків кожного етапу, то можна спланувати структуру на прогностичний період, яка буде ефективною.

Причинами, які вказують на необхідність раціоналізації структури капіталу, є:

- так як відношення залученого капіталу до власного, може досить різноманітно впливати на прибутковість підприємства, то нерідко постає питання саме в необхідності залучити додаткові кошти, але при цьому сплачувати відповідну плату за користування, чи нарощувати потужність за рахунок власного капіталу;

- дана структура може впливати на рішення з приводу розвитку розширеного відтворення і народного господарства загалом;

- в умовах розвитку ринкової економіки та нестабільного економічного розвитку в країні в цілому, зростання конкуренції стає гостра необхідність в розрахунку показників, що описують фінансову стійкість та платоспроможність суб'єктів підприємництва, які характеризують ступінь покриття та захищеності різноманітної заборгованості підприємства;

- та основними показниками функціонування саме ефективною структури капіталу є частка власних та запозичених фінансових ресурсів у їх загальному обсязі [35].

Проаналізувати структуру капіталу, можна за допомогою ефекту фінансового важеля (левериджу) (табл. 2.9). Як бачимо у 2017 році показник становить 0,31, який є найбільш близьким до нормативного значення, яке має становити $<0,25$, але взагалі показники за 3 роки не є нормативними, що вказує на перевищення позикових коштів над власними, а саме значний обсяг інших довгострокових зобов'язань.

Надмірне нарощення позикових коштів призводить до зростання їх вартості та порушення фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності.

Так як у 2018 році підприємство отримало непокріті збитки, у розмірі 12 868 тис. грн., що становить 35,7% від зареєстрованого капіталу, та не має під це резерву, то залучення позикових коштів є необхідним для подальшого функціонування взагалі.

Існують різні методи оптимізації джерел фінансування, розглянемо основні з них:

1. Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності, що передбачає використання механізму фінансового левериджу, що дозволяє визначити оптимальну структуру капіталу, яка забезпечує максимальний рівень фінансової рентабельності. Для ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес» буде доцільним використання фінансових ресурсів, якщо обсяг власного капіталу буде відповідати обсягу позикових ресурсів, при цьому буде виконуватися нормативне значення показника рентабельності власного капіталу: рентабельність активів більше плати за позикові кошти. В такому випадку можливо буде досягнути максимальний ефект при рівному співвідношенні власного та позикового капіталу (рис. 3.1).

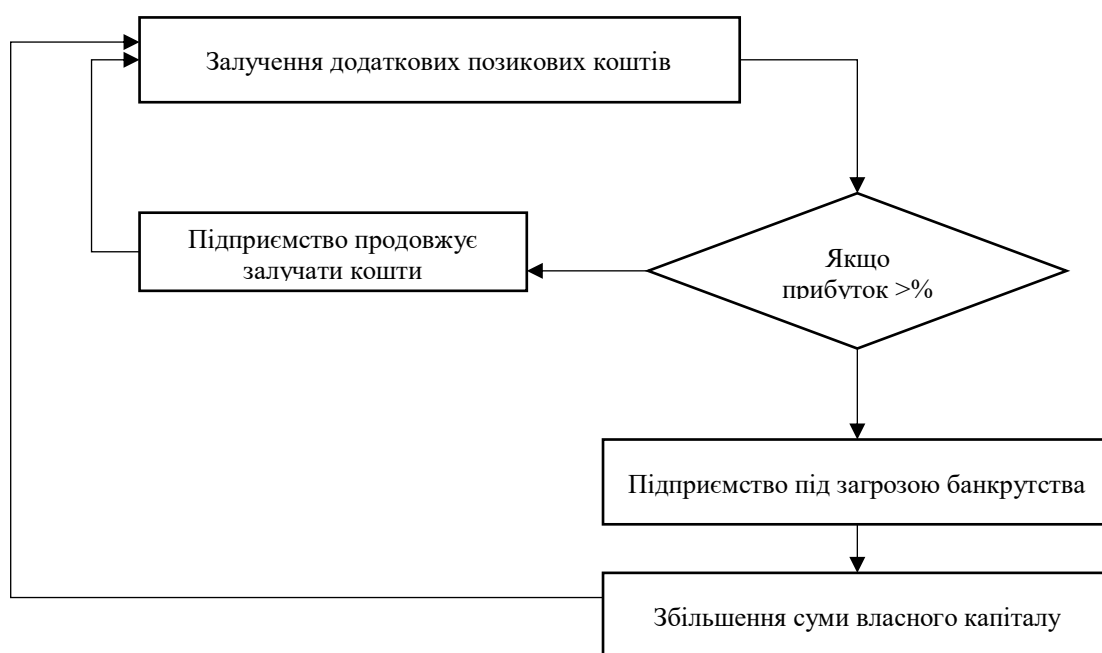

Рисунок 3.1. – Оптимізація співвідношення власного і позикового капіталу

2. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості. Щоб застосувати даний метод необхідно визначити попередню оцінку вартості власного і залученого капіталу, прораховуючи всі можливі варіанти такого залучення, через середньозважену вартість капіталу. Необхідно дослідити зміну ціни кожного джерела ресурсів при зміні структури фінансових ресурсів підприємства. Зростання частки позикових коштів у загальній сумі джерел супроводжується більш швидкими темпами зростання ціни власного капіталу, ніж ціни позикових коштів. Таким чином, маємо вартість позикових ресурсів нижчу, ніж власних, досягнемо оптимальну структуру капіталу, що зменшить їх середньозважену ціну, а відповідно максимізує ціну підприємства [36].

Щодо підприємства ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес» то є доцільним притримуватись такого правила, що співвідношення власного і позикового капіталу становитиме 55/45 або буде досить близьким до нього. Така структура капіталу дозволяє максимізувати ринкову вартість підприємства.

3. Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків. Цей метод асоціюється з процесом вибіркового і розподільчого вибору джерел фінансування різних складових частин активів підприємства. Тому з усієї сукупності активів можемо виділити такі групи:

- необоротні активи;
- постійна частина оборотних активів;
- змінна частина оборотних активів.

Існує три підходи до фінансування груп активів підприємства :

– помірний (або компромісний) має під собою таке значення, що фінансування може відбуватися як за рахунок власних так і довгострокових позикових коштів, які спрямовуються на необоротні активи і визначена постійна частина на оборотні активи, а за рахунок короткострокового капіталу весь обсяг змінної частини оборотних активів.

– консервативний підхід до фінансування активів за рахунок власного й довгострокового позичкового капіталу мають фінансуватися необоротні

активи, постійна частина оборотних активів і половина змінної частини оборотних активів. Друга половина змінної частини оборотних активів має фінансуватися за рахунок короткострокового позичкового капіталу. Така модель фінансування активів забезпечує високий рівень фінансової стабільності компанії у процесі його розвитку;

– агресивний підхід до фінансування активів говорить про те, що тільки необоротні активи можуть мати за джерело фінансування власний та довгостроковий позиковий капітал, а всі оборотні за рахунок короткострокового позичкового капіталу (за принципом: поточні активи мають відповідати поточним зобов'язанням). Цей підхід є дуже ризиковим, але він дає змогу вести свою операційну діяльність із мінімальним залученням власного капіталу [37].

Для нашого підприємства доцільним буде саме компромісійний, через те, що він має на увазі під собою формування 100% змінної частини оборотних активів за рахунок короткострокових зобов'язань, а 100% постійної частини – за рахунок власних коштів, що дозволяє визначити конкретні їх значення на майбутній період.

4. Формування показника цільової структури капіталу. Граничні рівні максимально рентабельної і мінімально ризикової структури капіталу допомагають встановити інтервал для його значень на плановий період. Для даного методу необхідно врахувати всі загадані раніше фактори, що допоможуть охарактеризувати особливості діяльності підприємства [38].

Отже, на цьому етапі функціонування ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес» має незадовільну структуру капіталу, проте немає адекватного варіанту його перерозподілу, оскільки збитки значно перевищили суму власного капіталу. За умови повного погашення непокритих збитків, зі збереженням всіх решти умов більш–менш ефективним може бути залучення позикового капіталу в межах границь, або ж залучення інвесторів на внутрішньому чи зовнішньому ринку та насамперед потрібно орієнтуватися на збільшення економічної рентабельності активів.

3.2 Шляхи покращення ефективності використання фінансових ресурсів

Під фінансовими ресурсами підприємства розуміється вартісне вираження джерел формування активів (оборотних та необоротних), необхідних для забезпечення виробничої діяльності, виконання фінансових зобов'язань, пошуку можливостей подальшого зміцнення їхньої матеріально–технічної бази та соціального розвитку.

Щоб сформувати стратегію і тактику управління фінансовими ресурсами на підприємстві, треба враховувати особливості фінансування необоротних й оборотних активів, достатність власного капіталу та граничного обсягу залучення позикових коштів. Підвищення їх ефективності сприятиме максимізації прибутку та рентабельності, зміцненню фінансового стану у довготерміновій перспективі й капіталізації суб'єкта господарювання.

Можна запропонувати такі напрямки та шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів:

- зменшення дебіторської заборгованості;
- зменшення запасів та готової продукції на складах;
- вкладення коштів на депозит;
- зменшення зобов'язань [39].

Одним із способів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів на ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес» може стати зменшення дебіторської заборгованості, а також усіх інших зобов'язань, що виникають в результаті розрахунків з постачальниками, підрядниками, покупцями, фінансовими установами та іншими суб'єктами ринку. Так як довгострокова дебіторська заборгованість величезними темпами зросла у 2017 році, а у 2018 році дуже малими темпами зменшилась на 9%, що в порівнянні взагалі не є суттєвим. Як що такий величезний скачок відбувся за один рік, то це означає досить великі проблеми з контролю такої заборгованості.

Виникнення дебіторської заборгованості обумовлене часовим лагом між прийняттям на себе відповідальності та її фактичним виконанням, яке

передбачають договірні відносини. Більшість підприємств ставить пріоритетним завданням зменшення дебіторської та кредиторської заборгованості, адже накопичення подібних боргів загрожує тим, що організації доведеться втратити значний обсяг грошових коштів з обороту підприємства на невизначений термін. В кінцевому підсумку це негативно відобразиться на плануванні фінансової діяльності компанії.

Щоб зменшити та ефективно працювати і контролювати за такою дебіторською заборгованістю використовувати можливо декілька методів:

- 1) юридичні – претензійна робота, подача позову до суду;
- 2) економічні – фінансові санкції (штраф, пеня, неустойка), передача в заставу майна і майнових прав, призупинення постачань продукції;
- 3) психологічні – нагадування по телефону, факсу, пошті, використання ЗМІ чи поширення інформації серед суміжних постачальників, що загрожує боржнику втратою іміджу;
- 4) фізичні – арешт майна боржника, застосований органами державної виконавчої служби [40].

Але повинні розуміти, що з різним видом дебіторської заборгованості необхідно працювати по-різному, якщо така заборгованість є вже простроченою та сумнівною, то необхідно дотримуватися такої процедури щодо її витребування :

- телефонний дзвінок в бухгалтерію з метою нагадування;
- направлення боржнику акту звіряння;
- направлення боржнику вимоги про сплату боргу протягом певного строку;
- направлення боржнику листа, підписаного юристом підприємства про наміри звернутися до суду з метою стягнення боргу;
- звернення до суду (при значних сумах заборгованості).

Для зменшення розміру дебіторської заборгованості необхідно:

- визначити ступінь ризику неуплати рахунку покупцями;

- збільшити коло покупців з метою мінімізації витрат від несплати одним або декількома покупцями;
- контролювати співвідношення дебіторської заборгованості і кредиторської заборгованості;
- вести оперативний контроль за надходженням готівки;
- своєчасно визначати сумнівну заборгованість;
- вести претензійну роботу співпрацюючи з юридичною службою;
- своєчасно надавати платіжні документи;
- припинити дію договорів з покупцями, що порушують платіжну дисципліну [41].

Для розрахунку майбутніх грошових потоків, що будуть отримані після оплати дебіторської заборгованості, можна використати метод інтервального прогнозу з використанням середньо–квадратичного відхилення.

За вхідні дані будемо приймати дані про обсяг дебіторської заборгованості за 2016-2018 роки. Для визначення потенційного зниження дебіторської заборгованості в результаті запроваджених рекомендацій, розрахуємо середньоквадратичне відхилення за визначений термін і виведемо графічно очікуваний результат на рис. 3.2.

Стандартне відхилення становитиме $(11333/3+67125/3+19019/3) = 32492$.

$$\sigma = \sqrt{\frac{(11333-32492)^2 + (67125-32492)^2 + (19019-32492)^2}{3}} = 24689$$

Отже, в результаті проведення вищезазначених заходів щодо стягнення дебіторської заборгованості, у прогнозованому періоді очікується повернення 24689 тис. грн. дебіторської заборгованості, що, відповідно, призведе до збільшення дебіторської заборгованості на 29,8%, такий прогноз пов'язаний з тим, що у 2017 р. розмір такої заборгованості був дуже великим. Якщо підприємство мало змогу у 2018 році зменшити цю заборгованість, то маємо надію, що у прогнозованому 2019 році також відбудеться зменшення.

Рисунок 3.2 – Прогноз зміни дебіторської заборгованості у 2019 році

Також щоб не допускати погіршення ситуації з управління дебіторської заборгованості і не мати безнадійну, необхідно дотримуватися принципів управління під час всієї діяльності підприємства:

1. Безперервність – оцінка активів, зобов'язань та управління ними повинно здійснюватися виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати й далі.

2. Періодичність – розподіл діяльності підприємства на певні періоди часу з метою формування звітності у вигляді, який дозволить приймати ефективні управлінські рішення.

3. Єдиний грошовий вимірник – вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій повинно здійснюватися в єдиній грошовій одиниці

4. Послідовність – постійне дотримання підприємством обраної стратегії управління всіма видами заборгованості, які виникають в процесі діяльності підприємства.

5. Автономність – система управління дебіторською та кредиторською заборгованостями підприємства не повинна залежати від системи управління заборгованостями інших підприємств та майна власників підприємства.

6. Обачність – застосування в обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та завищенню оцінки активів підприємства.

7. Повне висвітлення – для прийняття ефективних управлінських рішень необхідним є наявність інформації про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі [42].

Також для заохочення більш швидшої оплати можливо створювати покупцям знижки, але з певними умовами. Наприклад, існують знижки за оплату в строк – це стимул для покупця. Наприклад, умова договору «4/10-30» означає відстрочку платежу – 30 днів, але якщо покупець оплатить товар у перші 10 днів після поставки, він отримає знижку розмірі 4 %. Якщо за договором умови такі: «4/10 ЕОМ-30», це означає, що знижка надається за умови, якщо платіж буде проведений протягом перших 10 днів наступного місяця, так як всі відвантаження (поставки) в даному місяці вважаються в останній день місяця. Але таку знижку необхідно враховувати, щоб вона не вплинула на прибуток, і як наслідок рентабельність підприємства.

Основними завданнями, що постають перед управлінцями підприємства з приводу дебіторської заборгованості це зростання об'єму реалізації через надання комерційного кредиту при цьому досягати зростання прибутку, підвищення конкурентоздатності за допомогою відстрочки платежу; визначення рівня ризику неплатоспроможності покупця; розрахунок планового резерву сумнівних боргів; надання рекомендації по роботі з фактично або потенційно неплатоспроможними покупцями.

Головною проблемою підприємства є те, що проводиться не достатньо глибокий аналіз кредитоспроможності покупців і ефективності комерційного кредитування; недостатній професіоналізм фінансових менеджерів; низька платоспроможність покупців; не регламентована робота з простроченою дебіторською заборгованістю; немає достовірної інформації про терміни погашення зобов'язань компаніями-дебіторами; відсутні дані про зростання витрат, пов'язаних зі збільшенням розміру дебіторської заборгованості і часу її оборотності [43].

Через те, що у підприємства досить великий операційний цикл, згідно специфіки його діяльності, то необхідно звернути увагу на управління запасами і готової продукції, так як відбувається їх постійне зростання.

За даними таблиці вартість запасів у 2017 р. зросла на 83,44% , у 2018 р. вже не такими темпами на 28,56 %.

У діяльності підприємств можна виділити низку проблем, які пов'язані з управлінням запасами. До них належать:

- збереження платоспроможності підприємства, яке полягає в управлінні запасами й потоками фінансових джерел;

- управління обігом обігових коштів, зокрема, управління рівнем і оборотом фінансових коштів відносно запасів;

- управління запасами, у тому числі рішенням щодо їх зберігання і використання в процесі виробництва;

- відсутність чіткої інформації про витрати на придбання й зберігання запасів;

- розподіл витрат, що впливають на вартість запасу і на визначення фінансового результату, а також на прийняття управлінських рішень, збереження оптимального розміру запасу;

- проблеми, що виникають у створенні і збереженні, часто вирішуються по принципу пошуку винного в іншій структурі замість виявлення їхніх істинних причин;

- будь-яка функціональна ланка кожної організаційної структури розробляє свою власну політику запасів, що не завжди узгоджується на більш високому рівні;

- виробництво, як правило, забезпечується надлишками виробничих запасів; не у всіх підприємствах є комп'ютеризований облік ведення й управління запасами [44].

Процес управління запасами повинен регулюватися під час всього етапу виробництва на підприємстві, так як це може призвести до великих втрат. Основними напрямками, які можна виділити для покращення управління є:

- застосування нових інформаційних технологій необхідних для обробки економічної інформації сприяє підвищенню своєчасного реагування на забезпечення виробничими запасами процес виробництва;
- необхідним є розвиток автоматизації діяльності підприємства, раціональних методів та обліково-аналітичних робіт для проведення інвентаризації, що допомагає зрозуміти не тільки наявність і забезпечення ресурсами в обліку, а й їх фактичну наявність;
- узгодження механізмів бухгалтерського і податкового обліку виробничих запасів;
- чітка організація обліково-контрольних процедур руху запасів підприємств (застосування прийомів обліку за центрами відповідальності, заходів контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів).

Також важливим є контроль на етапі використання таких ресурсів, так як чим більш раціональне і економне використання ресурсів без втрати їх якісних характеристик, тим кращою є можливість збільшити обсягу виробництва продукції.

Значним при покращенні управління ресурсами є шляхи покращення ділової активності. На нашому підприємстві існує проблема з усіма показниками оборотності активів, окрім коефіцієнта оборотності власного капіталу а це означає, що для всіх сфер необхідно притримуватися таких напрямків:

- так як підприємство з мінімальним відсотком ймовірності може зменшити період виробництва, через свою діяльність, яка потребує багато часу, то стає гостро необхідність в поліпшенні технології виробництва, модернізації обладнання та збільшення автоматичної роботи ніж ручної;
- допоможе також прискорення документообороту та розрахунків;
- збільшити продуктивність праці за рахунок мотивації робітників, створення гарних умов праці та корпоративної відповідальності на підприємстві;
- розглянути структуру виробництва, можливо існують дуже матеріаломісткі види виробництва, чи існує можливість знайти сировину та матеріали на більш вигідних умовах закупівлі не погіршуючи якість [45].

Щодо низької і місцями негативного динаміки показника рентабельності нашого підприємства, то шляхи, які можна запропонувати для його поліпшення та максимізації прибутку зображені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Шляхи збільшення прибутку і рентабельності продукції

Шляхи збільшення рентабельності	Шляхи збільшення прибутку
Зменшення собівартості продукції	1. Збільшення випуску продукції.
2. Підвищення продуктивності праці.	2. Поліпшення якості продукції.
3. Скорочення невиробничих витрат.	3. Продаж зайвого устаткування та іншого майна або здача його в оренду.
4. Скорочення адміністративно-управлінського персоналу	4. Зниження собівартості продукції за рахунок більш раціонального використання матеріальних ресурсів, виробничих потужностей і площ, робочої сили і робочого часу
5. Зниження втрат від браку та ін.	5. Диверсифікація виробництва

Але підприємство повинно обирати шляхи поліпшення прибутку виходячи зі своїх особливостей операційного циклу, виробництва та згідно поставлених стратегічних та поточних цілей. Потрібно врахувати всі проаналізовані показники, систематично та приймати оперативні рішення щодо усунення недоліків.

Висновки до розділу 3

Оптимізація структури джерел фінансових ресурсів на підприємстві дозволить підвищити рівень фінансової незалежності та зменшити витрати на виплату відсотків за позиковий капітал, що у довгостроковій перспективі підвищить прибутковість бізнесу.

Для підвищення рівня ліквідності та ділової активності, на підприємстві рекомендується зменшити матеріальні запаси на складах. Також необхідно використати ряд процедур задля стягнення дебіторської заборгованості.

Нарешті, рекомендується розмістити частину вільних грошових ресурсів на депозит, оскільки рівень рентабельності підприємства невисокий, то

оптимальним рішенням буде отримати прибуток від нарахування процентів. Для мінімізації ризиків нестачі грошових ресурсів для покриття термінових зобов'язань, необхідно диверсифікувати депозитний портфель та вкласти частину коштів на депозит до запитання.

Незалежно від того, які заходи будуть впроваджені в організації фінансової роботи, воно прагне створити якусь стандартну модель організації, що відповідає існуючим економічним реаліям. Таким чином, управління фінансовими ресурсами є однією з ключових підсистем загальної системи управління організацією. Вона допомагає знайти відповіді на важливі питання, що стосуються величини і оптимальної структури активів організації, що сприяють досягненню поставлених перед господарюючим суб'єктом цілей і завдань, пошуку джерел фінансування і їх оптимального складу, способів і механізмів організації поточного та перспективного управління фінансовою діяльністю організації, що забезпечує її платоспроможність і фінансову стійкість.

ВИСНОВКИ

Фінансовий ресурс – це дуже важливий ресурс, який необхідний організації не тільки для її функціонування, але і для її сталого успіху. Для цієї мети організації необхідно мати системи, які допоможуть їй як у фінансуванні її амбіцій, так і в управлінні своїми фінансовими ресурсами в підтримку її повсякденній діяльності, включаючи фінансування заходів щодо поліпшення.

Зазвичай керівництво застосовує фінансовий контроль, який дозволяє йому займати попереджувальну керівну позицію в бізнесі. Трьома найбільш важливими фінансовими засобами контролю є: баланс, звіт про прибутки і збитки та звіт про рух грошових коштів. Але управління фінансовими ресурсами - це набагато більше, ніж здійснення фінансового контролю.

Управління фінансовими ресурсами – важлива функція менеджменту в організації. Це фінансове управління починається з фінансового планування. Фінансове планування – це безперервний процес напрямки і розподілу фінансових ресурсів для досягнення стратегічних цілей і завдань. Результат фінансового планування зазвичай приймає форму бюджетів.

Для ефективного управління менеджером підприємства необхідно керуватися даними ще й розрахунковими, а саме коефіцієнтами. Коефіцієнти – це співвідношення між двома фінансовими балансами або фінансовими розрахунками. Ці відносини служать орієнтиром для керівництва, щоб зрозуміти, наскільки добре організація працює у фінансовому відношенні. Коефіцієнти також розширюють традиційний спосіб вимірювання фінансових результатів, тобто спираються на фінансову звітність. Застосовуючи коефіцієнти до набору фінансових звітів, можна краще зрозуміти фінансові результати.

Організації необхідно контролювати найбільш важливі параметри фінансової діяльності, такі як грошовий потік, оборот, рентабельність власного капіталу (ROE), коефіцієнти ліквідності і т. Фінансовий аналіз важливий, оскільки він може багато чого сказати про фінансове здоров'я організації. Без цього аналізу керівництво організації може в кінцевому підсумку розглядати

сукупність даних по бюджетах, прогнозів грошових потоків і звітів про прибутки і збитки. Аналіз також включає аналіз балансу та аналіз звіту про прибутки і збитки. Є деякі методи і інструменти, що допомагають у фінансовому аналізі, наприклад, аналіз прибутку, аналіз беззбитковості і аналіз співвідношень, які можуть істотно допомогти спростити і оптимізувати фінансовий аналіз.

Аналіз відносних показників важливий для управління фінансовими ресурсами. Рентабельність власного капіталу є одним з показників, що лежать в основі фінансового менеджменту, оскільки організація хоче максимізувати прибуток для акціонерів організації.

Існує ще кілька детальних коефіцієнтів, які організація може відстежувати, наприклад коефіцієнт левериджу, коефіцієнт ліквідності, коефіцієнти оборотності, коефіцієнт рентабельності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт боргу до власного капіталу і т. д. Докладні коефіцієнти допомагають організації відстежувати конкретні фінансові умови, наприклад як ліквідність або прибутковість. Коефіцієнти найкраще використовувати при порівнянні або зіставленні з нормативним значенням чи еталонами, наприклад галузевим стандартом або «кращим у своєму класі» в галузі. Цей тип порівняння допомагає організації встановити фінансові цілі і виявити проблемні області. Він також може використовувати вертикальний і горизонтальний аналіз для легкого виявлення змін в фінансових балансах.

Однак у цих співвідношень є обмеження. Зрештою, коефіцієнти зазвичай виводяться з фінансової звітності, а фінансова звітність має серйозні обмеження. Крім того, порівняння зазвичай утруднені через операційних і фінансових відмінностей між організаціями. Проте, для цілей аналізу набору фінансових звітів, коефіцієнтний аналіз, ймовірно, є одним з найпопулярніших підходів до розуміння фінансових результатів.

Результативні показники ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес» дають змогу зробити висновки, що за 3 роки його фінансове становище, під впливом як зовнішніх так і внутрішніх факторів, постійно погіршується.

Своєчасне реагування на погіршення таких показників як: коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами, коефіцієнт покриття запасів, коефіцієнт фінансової незалежності, дасть можливість підприємству уникнути загрози банкрутства та покращення його фінансової незалежності.

Отже загалом фінансова стійкість підприємства є досить слабкою, майже в стані банкрутства, та підприємство не має достатньо обігових коштів, щоб погасити борги протягом року.

Підприємство на має можливість негайно ліквідувати короткострокову заборгованість, фінансове становище погіршилось, але судячи по значному зменшенню коефіцієнту абсолютної ліквідності має місто неефективне використання ресурсів.

Так як коефіцієнт співвідношення дебіторської заборгованості до кредиторської менше одиниці, то підприємство, за рахунок дебіторів, не має спроможності розрахуватися з кредиторами.

Не задовільним є стан ділової активності підприємства, так як оборотність активів в динаміці падає. Із-за зменшення оборотності запасів зменшується і страховий запас, що негативно впливає на безперебійність роботи виробництва.

Розробивши заходи по зменшенню дебіторської заборгованості ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес», можна буде казати про покращення кредитної політики, а саме проводити більш розбірливий вибір партнерів, покращення їх фінансового стану та платоспроможності; скорочення продажу в кредит та інше.

Отже, проаналізувавши вище сказане, для формування стабільного фінансового стану підприємств необхідно виконувати такі умови:

- мати висококваліфікований вищий управлінський персонал, котрий буде забезпечувати ефективно управління грошовими потоками;
- формування достатніх обсягів коштів, які дають змогу в повному обсязі виконати свої зобов'язання перед бюджетом, розрахуватися з працівниками, кредиторами, постачальниками;
- забезпечення підприємство сировиною для безперервної діяльності;

- проводити інтенсивного розвиток, тобто удосконалення виробничих фондів та підвищення продуктивності праці;
- підвищувати конкурентоспроможність продукції;
- постійно підвищувати ділову репутація підприємства як на внутрішньому ринку країни, так і на міжнародній арені;
- проводити не тільки ретроспективний, а й перспективний аналіз фінансових ресурсів на основі прогнозованих форм фінансової звітності;
- проводити постійний моніторинг та оперативний аналіз показників управління фінансовими ресурсами підприємства з урахуванням галузевих особливостей.

Фінансова санація підприємства може бути здійснена за рахунок внутрішніх джерел, а саме розширення внутрішнього ринку збуту, перегляду цінової політики, розширення системи знижок та реклами, а також продовження політики зниження частки собівартості в доході (виручці) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), передача частини дебіторської заборгованості факторинговій компанії. Та все ж необхідно розраховувати, що ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес» може покращити стан своїх фінансових ресурсів лише за рахунок підвищення прибутковості виробничої діяльності та перегляду фінансових витрат.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афанасьєв М. В., Плоха О. Б. Економіка підприємства: навч. посібн. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2013. 585 с.
2. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 № 1576-ХІІ. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12> (дата звернення 18.10.2020).
3. Бедринець М.Д. Ефективність діяльності суб'єктів підприємництва в сучасних умовах господарювання . *Бізнес Інформ*. 2013. № 4. С. 183–190.
4. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 152 с.
5. Баранова В. Г., Волохова І. С., Хомутенко В. П. Фінанси: навч. посібн. в 2 т. / заг. ред. В. Г. Баранової. Одеса : Атлант, 2015. Т. 1. 344с.
6. Біла О. Г. Фінанси підприємств : навч. посібн. Львів : Магнолія, 2009. 383 с.
7. Куц Л. Л. Капітал підприємства: формування та використання : опорн. консп. Лекцій. Тернопіль : ТНЕУ, 2012. 114 с.
8. Бабіч В. В., Поддєрьогін В. В. Удосконалення обліку формування, розподілу й використання прибутку. *Фінанси України*. 2012. № 2. С. 103–110.
9. Баліцька В. В. Рентабельність діяльності суб'єктів господарювання України: оцінювання істинних результатів. *Економіка та управління підприємствами..* 2012. №11(137). С. 12–130.
10. Ярошевич Н.Б. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ, 2012. 341 с.
11. Близнюк О. П. Класифікація джерел формування фінансових ресурсів підприємства . Вісник Міжнародного слов'янського університету. Сер. : *Економічні науки*. 2013. Т. 15, № 2. С. 52–58.
12. Волинчук Ю. Особливості формування та використання фінансових ресурсів підприємств. *Економічний аналіз*, 2013. Вип., ч. 2. С. 96–101.
13. Гой І. В. Підприємництво [текст] : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 368 с.

14. Грідчіна М.В. Фінанси (теоретичні основи) . 2-ге вид., випр. і допов. Київ : МАУП, 2004. 312 с.
15. Кірданов М. Г. Відображення в бухгалтерському обліку формування і використання фінансових ресурсів підприємства .*Фінанси, облік і аудит*. 2013. Вип. 20. С. 281–288.
16. Кнейслер О.В. Теоретико-прагматичні підходи до визначення фінансових потоків . Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. Серія “Економіка”: збірник наукових праць. Острог : Видавництво Національного університету “Острозька академія”. 2015. Вип. 28. С. 113–118.
17. Леось О. Механізми формування фінансових ресурсів підприємств . Державне управління та місцеве самоврядування. 2014. Вип. 1. С. 119–126.
18. Малій О. Г. Фінансові ресурси підприємств: джерела формування та ефективність використання. Харків : Економічні науки , 2014. С. 179–186.
19. Погожа Н.В. Проблемні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства в умовах рецесії України. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. №. 2 (45). С. 144–149.
20. Степасюк Л. М. Економіка і фінанси підприємства : навч. посіб. для студ. ВНЗ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : Компринт, 2014. 335 с.
21. Тігова Т.М. Аналіз фінансової звітності. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 268 с.
22. Бержанір І. А., Гвоздей Н. І., Улянич Ю. В. Рентабельність як основний показник оцінки діяльності підприємства. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2015. № 1(2). С. 58–62.
23. Бистрієвська Н. В. Методи оптимізації витрат у діяльності вітчизняних підприємств. *Міжнародна наукова 100 інтернет-конференція «Сучасний соціокультурний простір»*. 2017. №7. С. 55–73.
24. Бойко В.В., Будинська О.Ю. Економічне обґрунтування мінімізації іммобілізованих коштів, вкладених у матеріали машинобудівного підприємства. *Бізнес Інформ*. 2014. № 3. С. 255–260.

25. Болюх М. А., Бурчевський В. З., Горбатов М. І. Економічний аналіз: навч. посібн. / за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченко. Київ : КНЕУ, 2014. 540 с.
26. Бочкарьова Т. О., Кулинич Р. О., Пігуль Н. Г. Показники рентабельності підприємств різних галузей різних галузей України та шляхи підвищення їх рівня. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С. 188–193.
27. Власюк Н. І., Мединська Т. В., Мельник М. І. Місцеві фінанси: навч. посібн. Київ : Алерта, 2011. 328 с.
28. Вовна Н. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: теоретична інтерпретація. *Економіка: проблеми теорії і практики*, 2010. Випуск 262. С. 2365–2372.
29. Гавалешко С.В. Рентабельність підприємства та шляхи його підвищення. *Економікс*. 2012. № 10. С. 66–75.
30. Дем'янчук О. І. Місцеві фінанси : навч. посібн. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. 340 с.
31. Техніко-економічна характеристика підприємства «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес». Офіційний сайт. URL: <https://www.progress.ua/company/index.php> (дата звернення 18.10.2020).
32. Дишко І.Ю., Штулер Ю.Ю. Теоретичні аспекти сутності і класифікації адміністративних витрат. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. №5. С. 222–227.
33. Євдокімова М. О. Місцеві фінанси : навч. посібн. Харків : ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, 2014. 343 с.
34. Єпіфанова І. Ю. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. *Економіка і суспільство*. 2016. №3. С. 189 – 192.
35. Жигалкевич Ж. М., Фісенко Е. С. Система управління прибутком як умова ефективного функціонування підприємства. *Економіка та суспільство*. 2016. №4. С. 145–148.
36. Зигрій О. В. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства на основі показників звітності: розрахунковий підхід . *Інноваційна економіка*. 2014. № 3(52). С. 243–249.

37. Зінченко О. А. Управління якістю фінансового результату підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 1. С. 109–115.

38. Костецька Н. І. Факторний підхід до формування стратегії зниження витрат підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2011. № 1(30). С. 159–166.

39. Котенко Т. Ю. Аналіз витрат як складова управління на підприємствах будівельної галузі. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 6. С. 118–121.

40. Кучерява А. С. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. 2015. №40. С. 38 – 41.

41. Лісовський І. В., Рудніченко Є. М., Ядуха С. Й. Перспективи використання нетрадиційних методів управління витратами на вітчизняних промислових підприємствах. *Економіка та управління підприємствами*. 2015. №5 (54). С. 40–46.

42. Лойко В. В., Несенюк Е. С. Шляхи збільшення обсягу прибутку та підвищення дієвості управління прибутком промислового підприємства в сучасних умовах господарювання. *Международный научный журнал*. 2015. №7. С. 68–71.

43. Мадзігон В. В. Шляхи підвищення ефективності підприємницької діяльності підприємства. *Молодь і ринок*. 2011. № 3(74). С. 21–25.

44. Маліков В. В., Ковальова Т.В. Аналіз форм фінансової звітності в контексті НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до звітності». *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2013. № 66(1039). С. 169–174.

45. Мелень О. В., Холондач О. В. Актуальні питання прибутковості підприємства та шляхи її збільшення. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. темат. вип. : Технічний прогрес і ефективність виробництва*. Харків. : НТУ «ХПІ». 2015. №25. С. 123 – 126.

46. Мірошніченко О. Ю., Корконос Ю. В. Механізм управління прибутком вітчизняних підприємств . *Бізнес-Інформ*. 2014. № 5. С. 280–285.

47. Налукова Н. В. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: сутнісноаналітичний аспект. *Галицький економічний вісник*. 2011. №1(30). С. 166–174.

48. Ніколаєва О. М., Маглаперідзе А. С. Місцеві фінанси : навч. посібн. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 354 с.
49. Огійчук М. Ф. Суть прибутку та підходи до методики його визначення. *Економіка АПК*. 2009. № 6. С. 31 – 45.
50. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: навч. посібн. Київ : КНЕУ, 2009. 528 с.
51. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.11.2018 р. № 996-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. №40. Ст. 365.
52. Рзаєв Г. І., Драгочинська Д. О. Показники рентабельності як аналітичні ознаки прояву ризику за умов невизначеності. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2017. № 5. С. 73–77.
53. Романенко О. Р. Фінанси : навч. посібн. 4-те вид. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 312 с.
54. Рябенков О. В. Напрями удосконалення політики управління фінансовими результатами промислового підприємства. *Механізм регулювання економіки*. 2012. № 1. С. 196–203.
55. Стасюк Н. Л. Фінанси : навч. посібн. Вінниця : ВНТУ, 2009. 256с.
56. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : навч. посіб. / заг. ред. О.Я. Стойка. Київ : Алерта, 2014. 432 с.
57. Техніко-економічна характеристика підприємства «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес». Офіційний сайт. URL: <https://www.progress.ua/company/index.php> .
58. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Полтава: РВВ ПДАА, 2014. 394 с.
59. Фаріон, В. Я. Сутність витрат як економічної категорії. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Сер. Економічні науки*. 2013. Вип. 1 (49). С. 44–47.

60. Фаріон, В. Я. Формування та облік адміністративних витрат підприємств. Економічні науки. Сер. Облік і фінанси. 2011. Вип. 8 (29), ч. 4. С. 336–342.

61. Фідровська Н.М. Актуальні проблеми розвитку вітчизняних машинобудівних підприємств та шляхи їх вирішення. *Економіка і управління*. 2013. № 5. С. 45–46.

62. Хмелевський О.В. Оцінка якості прибутковості в інноваційно інвестиційному розвитку підприємств машинобудування. *Економіст*. 2008. №3. С. 50–53.

63. Цимбалюк Л. Г., Скригун Н. П. Чинники, резерви та шляхи зниження витрат виробництва як основа зменшення ціни товару. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2011. № 3 (15). С. 88–95.

64. Цимбалюк Л. Г., Скригун Н. П., Антошкіна Л. І. Формування та управління ви тратами виробництва. Донецьк : ЮгоВосток, 2009. 240 с.

65. Черниш С. С. Організаційно-методичні аспекти аналізу рентабельності. *Інноваційна економіка*. 2013. № 6. С. 305–309.

66. Чигріна К.О. Рентабельність підприємства та шляхи її підвищення. *Науковий огляд*. 2015. № 12. С. 65–69.

67. Шарко В.В. Шляхи, основні напрямки та інструменти механізму інтенсифікації виробництва промислового підприємства. *Економіка і управління*. 2012. № 4. С. 64–69.

68. Шейко І.А. Оцінка ефективності інноваційної діяльності машинобудівних підприємств: автореф. дис. к.е.н.: спец. 08.00.04 . Харків : Нац. техн. ун-т «Харківський політехнічний інститут», 2013. 24 с.

69. Школьник І. О., Леонов С. В.; Боярко І. М. Фінансовий стан підприємств України: аналітичний статистичний огляд . Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2013. 69 с

70. Юрія С. І., Федосова В.М. Фінанси : навч. посібн. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ, 2012. 687 с.

71. Яровенко Т.С., Довга А.О., Остряніна В.Е. Шляхи та методи оптимізації витрат підприємства у ринкових умовах. Вісник Дніпропетровського університету. Сер.: Економіка. 2013. Вип. 7(2). Т. 21. С. 181-188. URL: [http://nbuv.gov.ua/jpdf/vdumov_2013_21_7\(2\)__29.pdf](http://nbuv.gov.ua/jpdf/vdumov_2013_21_7(2)__29.pdf) (дата звернення: 12.03.2019) .

72. Ярошевич Н.Б. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ, 2012. 341 с.

73. Державна служба статистики України. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва: статистичний збірник.. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 10.11.2020).

74. Seifzadeh P. Corporate controls, geographic dispersion, and their effect on corporate financial performance in related diversified corporations. *Journal of Strategy and Management*. 2017. Vol. 10. Iss.1. P. 102–117.

75. Hongbin H., Guanghui J., Jingnan C. Investor sentiment, property nature and corporate investment efficiency: Based on the mediation mechanism in credit financing. *China Finance Review International*. 2016. Vol.6, №. 1. P. 56–76.

76. Sevich J. Local Finance in Europe. Cheltenham, United Kingdom Northampton, Edward Elgar, 2013. 486 p.

77. Mackevičius J., Giriūnas L., Valkauskas R. Finansinė analizė, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2014. 484 p.

78. Juozaitienė L. Įmonių finansai: analizė ir valdymas. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2013. 305 p.

ДОДАТОК А

Звіт про фінансовий стан (Баланс) на 31.12.2016

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	201	146
первісна вартість	1001	942	942
накопичена амортизація	1002	741	796
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	44541	41890
первісна вартість	1011	133953	129494
знос	1012	89412	87604
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	8676	8664
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	193	163
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0

Продовження ДОДАТКУ А

Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	53611	50863
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	35026	62070
Виробничі запаси	1101	8991	24362
Незавершене виробництво	1102	21240	30624
Готова продукція	1103	4795	7084
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрашування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2446	4698
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1582	6472
з бюджетом	1135	29	1042
у тому числі з податку на прибуток	1136	29	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	20712	38483
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1630	4970

Продовження ДОДАТКУ А

Готівка	1166	8	10
Рахунки в банках	1167	1622	4960
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	2347	6276
Усього за розділом II	1195	63772	124011
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	117383	174874
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	7198	35990
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	184	1048
Емісійний дохід	1411	0	864
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	697	697

Продовження ДОДАТКУ А

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	12610	21756
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	20689	59491
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	19959	24777
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0

Продовження ДОДАТКУ А

Усього за розділом II	1595	19959	24777
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	5191	5409
Векселі видані	1605	0	10950
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	19697	20479
за розрахунками з бюджетом	1620	2655	1114
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	3798	974
за розрахунками з оплати праці	1630	5460	3803
за одержаними авансами	1635	31218	38639
за розрахунками з учасниками	1640	3	3
з внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	256	256
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	8457	8979
Усього за розділом III	1695	76735	90606
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	117383	174874

ДОДАТОК Б

Звіт про фінансовий стан (Баланс) на 31.12.2018

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	442	853
первісна вартість	1001	1292	1774
накопичена амортизація	1002	850	921
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	42496	47321
первісна вартість	1011	133211	142316
знос	1012	90715	94995
Інвестиційна нерухомість:	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи:	1020		
первісна вартість	1021		
накопичена амортизація	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	123	123
інші фінансові інвестиції	1035	8664	8664
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	16838	15290
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	68563	72251
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	113855	146382
Виробничі запаси	1101	34541	29596
Незавершене виробництво	1102	65388	99310
Готова продукція	1103	13926	17476
Товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестрашування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	24638	3729

Продовження ДОДАТКУ Б

Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	41236	22110
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	21412	35723
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	6666	2516
Готівка	1166	10	1
Рахунки в банках	1167	6656	2515
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах	1180		
у тому числі в:	1181		
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	16448	24692
Усього за розділом II	1195	224255	235152
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	292818	307403
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	35990	35990
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	1048	1048
Емісійний дохід	1411	864	864
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415	697	697
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	24222	12868
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	61957	50603
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		

Продовження ДОДАТКУ Б

Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515	18930	20646
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви, у тому числі:	1530		
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532		
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533		
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534		
Інвестиційні контракти;	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	18930	20646
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселі видані	1605	10950	10950
Поточна кредиторська заборгованість:			
за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
за товари, роботи, послуги	1615	33418	27119
за розрахунками з бюджетом	1620	3512	4788
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625	1539	1874
за розрахунками з оплати праці	1630	5727	7428
за одержаними авансами	1635	146133	178239
за розрахунками з учасниками	1640	3	3
із внутрішніх розрахунків	1645		
за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660	256	256
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	10393	5497
Усього за розділом III	1695	211931	236154
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	292818	307403

ДОДАТОК В

Звіт про фінансовий стан (Баланс) на 31.12.2017

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	146	442
первісна вартість	1001	942	1292
накопичена амортизація	1002	796	850
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	41890	42500
первісна вартість	1011	129494	133335
знос	1012	87604	90835
Інвестиційна нерухомість:	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи:	1020		
первісна вартість	1021		
накопичена амортизація	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	8664	8664
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	163	16838
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		

Продовження ДОДАТКУ В

Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	50863	68444
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	62070	113863
Виробничі запаси	1101	24362	34549
Незавершене виробництво	1102	30624	65388
Готова продукція	1103	7084	13926
Товари	1104		
Депозити перестраховування	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4698	24680
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	6472	25607
з бюджетом	1135	1042	10
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	38483	37352
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	4970	6679
Готівка	1166	10	10

Продовження ДОДАТКУ В

Рахунки в банках	1167	4960	6669
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах	1180		
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних виплат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	6276	16345
Усього за розділом II	1195	124011	224536
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	174874	292980
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	35990	35990
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	1048	1048
Емісійний дохід	1411	864	864
Резервний капітал	1415	697	697
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	21756	23712
Неоплачений капітал	1425	()	()

Продовження ДОДАТКУ В

Вилучений капітал	1430	()	()
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	59491	61447
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515	24777	18930
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви, у тому числі:	1530		
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітної періоду)	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітної періоду)	1532		
резерв незароблених премій; (на початок звітної періоду)	1533		
інші страхові резерви; (на початок звітної періоду)	1534		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	24777	18930
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	5409	
Векселі видані	1605	10950	10950

Продовження ДОДАТКУ В

Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
за товари, роботи, послуги	1615	20479	33887
за розрахунками з бюджетом	1620	1114	3521
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625	974	1543
за розрахунками з оплати праці	1630	3803	5785
за одержаними авансами	1635	38639	146229
за розрахунками з учасниками	1640	3	3
із внутрішніх розрахунків	1645		
за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660	256	256
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	8979	10429
Усього за розділом III	1695	90606	212603
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	5409	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	10950	10950
Баланс	1900		

ДОДАТОК Д

Звіт про фінансові результати за 2016 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	139658	94870
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(91315)	(62161)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	48343	32709
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	41080	52594

Продовження ДОДАТКУ Д

Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(29597)	(25555)
Витрати на збут	2150	(2615)	(2013)
Інші операційні витрати	2180	(45442)	(65708)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	11769	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(7973)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	2	1
Інші доходи	2240	2421	513
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(71)	(955)
Інші витрати	2270	(4973)	(13538)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	9148	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(21952)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-2	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	9146	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(21952)

ДОДАТОК Е

Звіт про фінансові результати за 2018 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	272866	210470
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-210008	-160280
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	62858	50190
Валовий: збиток	2095	()	()
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	97106	81784
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	-55592	-40711
Витрати на збут	2150	-14458	-4759
Інші операційні витрати	2180	-99850	-83623
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		2881
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	-9936	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	213	
Інші доходи	2240	61	723

Продовження ДОДАТКУ Е

Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	()	()
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	-1692	-1455
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		2149
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	-11354	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		2149
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	-11354	()

ДОДАТОК Ж

Звіт про фінансові результати за 2017 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	211067	139658
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-160957	-91315
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	50110	48343
Валовий: збиток	2095	()	()
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	81835	41080
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	-40875	-29597
Витрати на збут	2150	-4759	-2615
Інші операційні витрати	2180	-83623	-45442
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		

Продовження ДОДАТКУ Ж

Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2688	11769
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		2
Інші доходи	2240	723	2421
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	()	-71
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	-1455	-4973
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1956	9148
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		-2
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1956	9146
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	()	()

**Декларація академічної доброчесності
здобувача вищої освіти ЗНУ**

Я, Павленко Наталія Ігорівна, студент(ка) 2 курсу, денної форми навчання, економічного факультету, спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітньої програми «Фінанси і кредит», адреса електронної пошти: natalya.9851@gmail.com,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Управління фінансовими ресурсами ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес» в умовах ринкової економіки» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____

Підпис _____

ПІБ (Павленко Н. І.)

Дата _____

Підпис _____

ПІБ (Швець Ю. А.)